

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

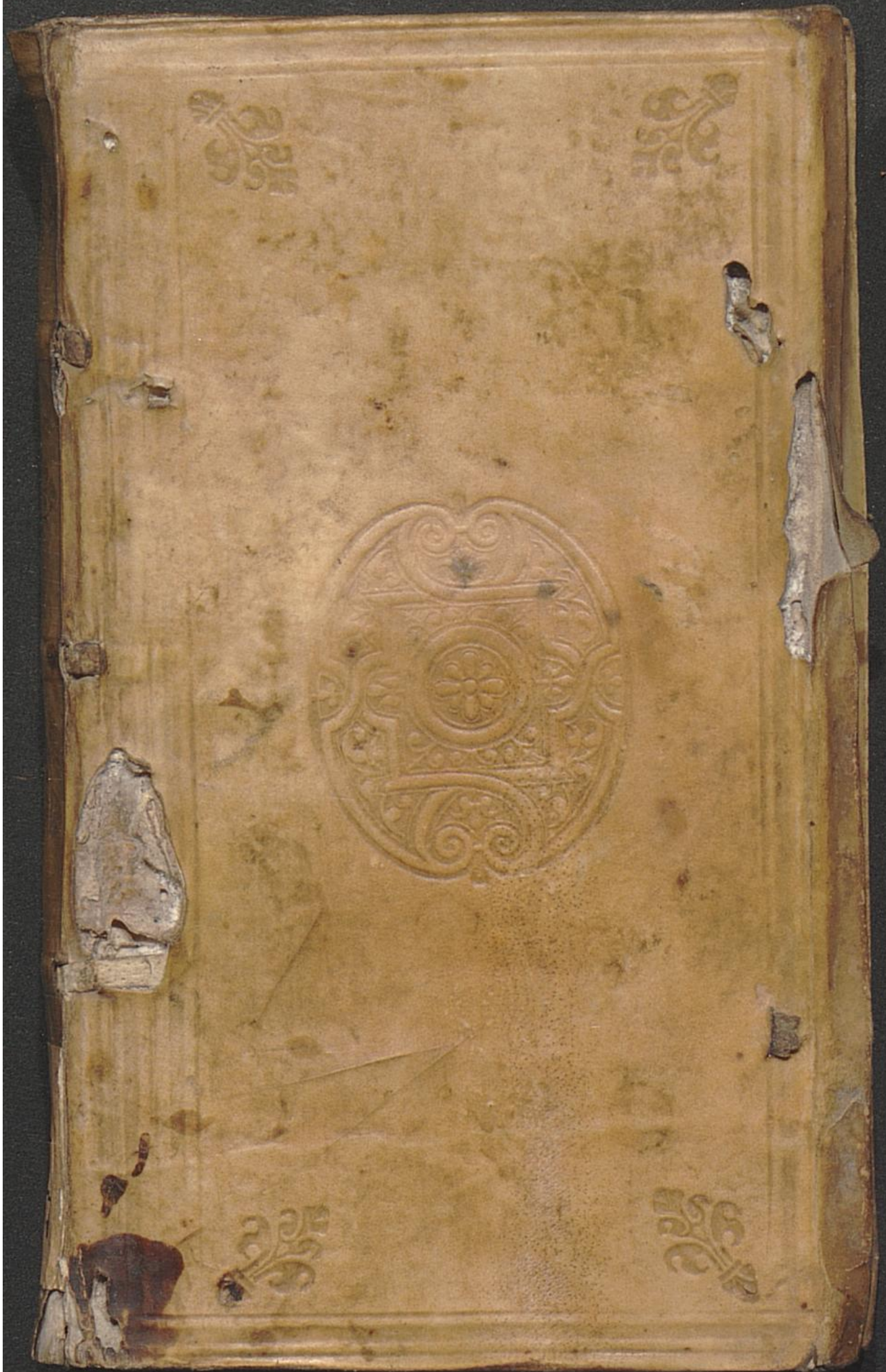
EXERCITIA || SPIRITVALIA || IGNATII DE || Loyola.||

Ignacio <de Loyola>

Mogvntiae, 1600

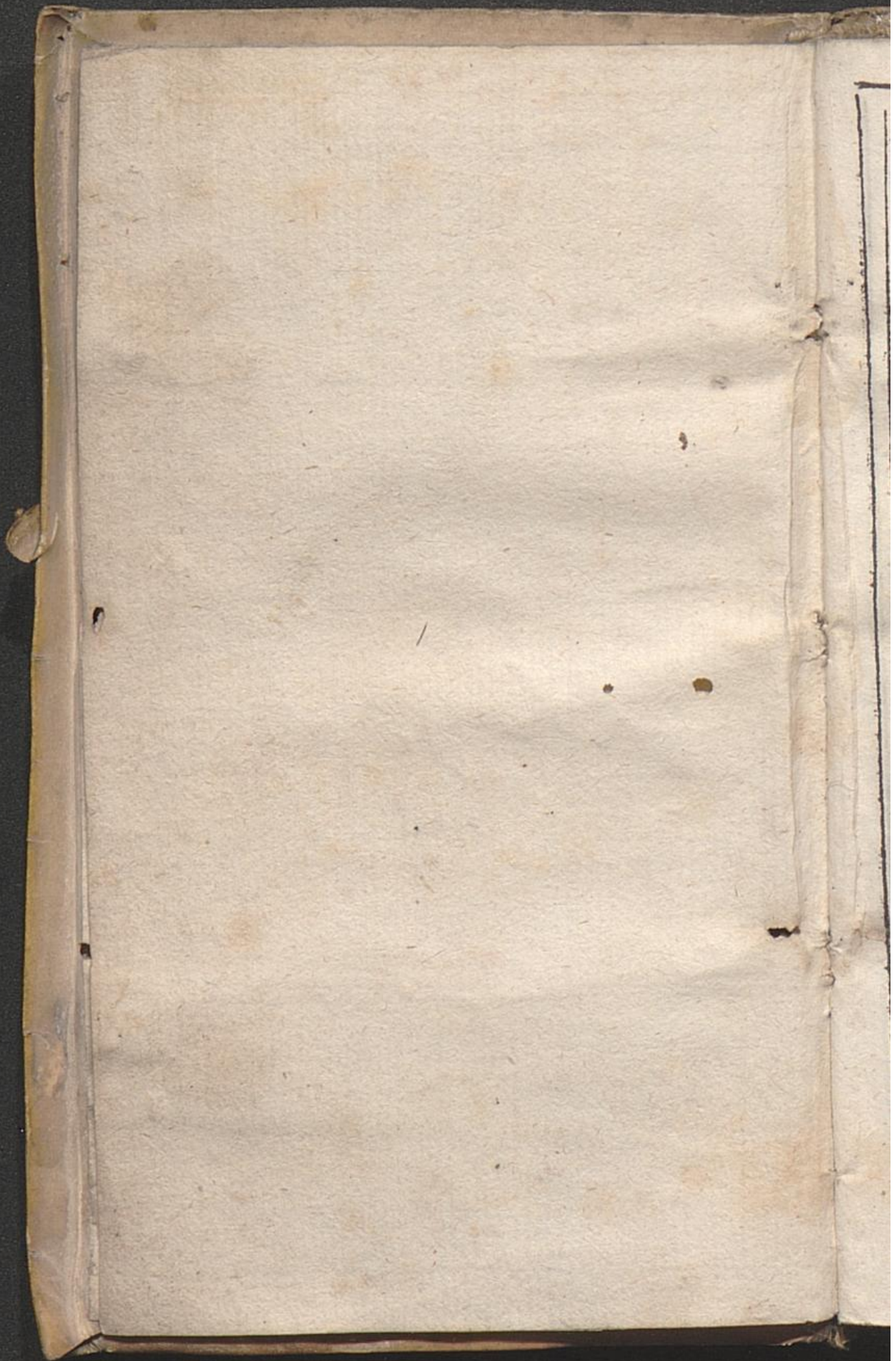
VD16 I 56

urn:nbn:de:hbz:466:1-45165

Th. 2557
340

2K9

EXERCITIA
SPIRITUALIA
IGNATII DE

Loyola.

*Collegij Societatis Jesu Paderbornae Anno
Cum Facultate Superiorum*

rum.

MOGUNTIAE,
Ex officina Typographica Io-
annis Albini, Anno

M. DC.

A Nima CHRISTI sanctifica me,
corpus CHRISTI salua me; san-
guis CHRISTI inebria me; aqua late-
ris CHRISTI laua me; passio CHRIS-
TI conforta me; ô bone IESU exau-
di me; intra tua vulnera absconde
me; ne permittas me separari à te; ab
hoste maligno defende me; in hora
mortis meæ voca me, & iube me ve-
nire ad te; vt cum Sanctis tuis lau-
dem te in sæcula sæculo-
rum. Amen.

PAVLVS PAPA III.

AD PERPETVAM

rei memoriam.

PASTORALIS officij cura, in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & diuinae glorie ac laudis amor facit, vt ea quæ salutem animarum, & spiritualem earum profectum iuuant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid, quod fouere, & nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, à nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (sicut dilectus filius, nobilis vir, Franciscus de Borgia, Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Preposi-

A 2 tus

tus Generalis Societatis IESV, per nos in alma Vrbe nostra erecta, & per nos auctoritate Apostolica confirmata, quadam documenta, siue exercitia spiritualia, ex sacris Scripturis, & vitæ spiritualis experimentis elicitæ, composuerit, & in ordinem, ad piè mouendos fidelium animos, aptissimum redegerit, illaꝝ Christi fidelibus, ad spirituale consolationem, & profectum magno-pere utilia & salubria esse, non solum fama, ex plurimis locis allata, prædictus Franciscus Dux didicerit; sed etiam experimento manifesto, cum Barcinone, tum Valentia, tum Gandia, id compertum habuerit: Quare idem Franciscus Dux nobis humiliter supplicari fecit, ut docu-

menta

menta, & spiritualia exercitia præ-
 dicta, quò latius eorum fructus pa-
 teat, & plures Christi fideles, maio-
 ri cum deuotione ad utendum illis,
 inuitentur, examinari facere: & si
 approbatione & laude digna inue-
 niremus, approbare, & laudare,
 aliasq; in præmissis opportunè pro-
 uidere de benignitate Apostolica, di-
 gnaremur. Nos igitur, qui docu-
 menta & exercitia huiusmodi exa-
 minari fecimus, & quæ testimonio,
 ac relatione, dilecti filij nostri, Ioan-
 nis Tit. S. Clementis, presbyteri
 Cardinalis Burgensis Episcopi, ac
 hæreticæ prauitatis Inquisitoris, &
 venerabilis fratris nostri Philippi
 Saluciarum Episcopi, ac dictæ Urbis
 nostræ in spiritualibus Vicarij gene-

ralis, nec non dilecti filij Egidij Foscararij, nostri Sacri Palatii Magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad edificationem, & spiritualem profectum fidelium valde utilia, & salubria esse, & fore comperimus: debitum etiam respectum ad fructus uberes, quos Ignatius, & ab ipso instituta Societas prefata, in Ecclesia Dei ubique gentium producere non cessant, & ad maximum adiumentum, quod ad id predicta exercitia attulerunt, non immerito habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta, & exercitia predicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate predicta, tenore presentium, ex certa scientia nostra, ap-

proba-

probamus, collaudamus, ac presentis scripti patrocinio, communimus: hortantes plurimum in Domino, omnes & singulos, utriusque sexus, Christi fideles ubilibet constitutos, ut tam piis documentis, & exercitiis uti, & illis instrui deuote velint. Nec non concedentes, ut huiusmodi documenta, & spiritualia exercitia imprimi, à quocumque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, liberè & licitè valeant. Ita tamen, ut post primam editionem, sine consensu eiusdem Ignatij, vel successorū eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excommunicationis, & 500. duc. pijs operibus applicandorum, pœna, imprimi possint. Ac mandantes nihilominus uniuersis, & singulis lo-

corum ordinariis, ac personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, & cathedralium, ac metropolitana-
rum Ecclesiarum Canonicis, & earundem ordinariorum Vicariis, in spiritualibus generalibus, & officialibus ubilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium seu alios cuius de Societate predicta, vel aliis, quorum intererit in premissis spiritualibus exercitiis, efficacis defensionis presidio assistentes, faciant auctoritate nostra, illos dicta concessione & approbatione pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, per quoscumque, contra presentium tenorem, quomodolibet molestari: contradictores quoslibet, &

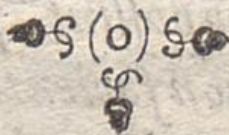
rebel-

9
rebelles per censuras, & pœnas Eccle-
siasticas, ac alia opportuna iuris re-
media, appellatione postposita, com-
pescendo: Inuocato etiam ad hoc
(si opus fuerit) auxilio brachij secu-
laris. Non obstant. fe. re. Bo. Papa
VIII. prædecessoris nostri de una, &
Concilij generalis de duabus dietis,
dūmodo, ultra tres, aliquis, aucto-
ritate presentium, non trahatur: &
quibusuis aliis constitutionibus, &
ordinationibus Apostolicis: cete-
risque contrariis quibuscumque.
Aut si aliquibus communiter, vel
diuisim, ab eadē sit sede indultum,
quod interdici, suspendi, vel excom-
municari nō possint, per literas A-
postolicas, non facientes plenam, &
expressam, ac de verbo ad verbum,

A s. de

de indulto huiusmodi mentionem.
 Volumus autem, quod presentium
 litterarum transumptis, manu Notarii
 publici subscriptis, & sigillo alicuius
 Praelati, seu persona in dignitate ec-
 clesiastica constituta, munitis, plena
 fides ubique habeatur, & illis stetur,
 tam in iudicio, quam extra, ac si ori-
 ginales litterae exhiberentur, & osten-
 derentur. Datum Roma apud san-
 ctum Marcum, sub annulo piscato-
 ris, die ultimo Iulij. M.D.XLVIII.
 Pontificatus nostri anno quartode-
 cimo.

Blo. El. Fulginensis.

TESTI-

TESTIMONIA EORVM,
 QVIBVS CENSURA EXER-
 citiorum est commif-
 fa.

In prima translatione.

LEGIMYS omnia in volumine hoc
 digesta, nobisque valde placue-
 runt, & ad animarum salutem in pri-
 mis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus, vt opus hoc, omni
 laude dignum, & Christianæ profes-
 sioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exercitia
 non maximum commodum præstare
 cuilibet studioso: Ideò obuiis etiam
 vlnis amplectenda sunt.

*F. Egidius Foscararius, Magister
 Sacri Palatij.*

In secunda translatione.

Legimus spiritualia hæc exercitia,

placentq; nobis valde: & digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, & magni fiant.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus, vt opus hoc, omnium laudè dignum, & Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitiis, & meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardescit anima mea) nullas arbitror magis opportunas his, quæ proculdubio ex scripturarum studiis, & longorum rerum usu natæ sunt.

*F. Egidius Foscararius, Magister
Sacri Palatij.*

§ (o) §

QVIDAM DE SOCIETA-
TE IESV, DEVOTO LECTO-
ri eiusdem Societatis S. in
Domino.

HÆc documenta, ac spiritualia ex-
ercitia, quæ non tam à libris, quàm
ab unctiōe sancti Spiritus, & ab inter-
na experientia, & usu tractandorum
animorum edoctus, noster in CHRISTO
Pater M. Ignatius de Loyola Societatis
nostræ institutor, & Præpositus Gene-
ralis (ut præmissum est) composuit, ab
idiomate Hispanico in Latinum, duo-
bus modis sunt versa: altera versio, non
solum sensum sensui, sed penè verbum
verbo: altera (quæ visa est præfere-
nda) sensum tantum sensui, sed fideliter
reddebat. Cum autem exercitia hæc,
ut satisfaceret quorundam, & præcipuè
Illustrissimi Ducis Gandiæ, Francisci
de Borgia deuotioni, qui optabat appro-
bari ea, Sedis Apostolicæ auctoritate,

quæ iam pridem, & spiritualis plurimo-
 rum omnis generis, & conditionis ho-
 minum profectus (qui per ea spiritum
 Domini vel hauserant, vel mirum in-
 modum auxerant) ubique approba-
 verat: cum, inquam, ante probatio-
 nem summi Pontificis, destinatis Cen-
 soribus videnda proponerentur, utraq;
 translatio eis est oblata: & licet omni-
 no libera censura eorum subiicerentur,
 ut adderent, minueret, mutarent, prout
 in Domino videretur, tamen, ne verbo
 quidem mutato, utramque versionem
 (quod testimoniis eorundem in arche-
 typis exemplaribus patet) approbarunt.
 Quod ad impressionem attinet, hoc te,
 pie lector, monitum velim, non iis, qui
 tantum lecturi exercitia; sed qui fa-
 cturi, vel potius aliis tradituri sunt, esse
 hoc laboris, & operæ impensum. Cum
 enim ad fructum uberem capiendum
 parum sit legisse, nisi strenuè quis in eis
 se exercuerit, & magistrum in rebus

spiri-

spiritualibus versatum, sit nactus; constat non eo animo impressa esse, ut passim in vulgus emanarent: sed cū laboriosum nimis esset; nec sine magno temporis, & impensarum dispendio, tam multa exemplaria manscribere, quibus ad Societatis ipsius usum opus erat; & ut varietate, & erratis plurimis (qua in manuscriptis deprehendi solent) deuitatis, indubitatae fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excusum est: sed omnia excusa volumina in potestatem Societatis, ad ipsius, ut diximus, usum (ita ut nec vendi, nec excudi ullibi possint) sunt redacta. De his te monere, pie lector (si forte minus innotuerant) cum perspecta mihi sint praedicta omnia, officij mei esse duxi. Vale in Domino. Roma

6. Idus Augusti.

1548.

⦿ (0) ⦿

ANNO.

ANNOTATIONES

QVÆDAM ALIQUID AF-
ferentes intelligentiæ ad ex-
ercitia spiritualia, quæ sequun-
tur, vt iuuari possit tam is, qui
ea traditurus est, quàm, qui
accepturus.

PRIMA est Annotatio: quòd
ipso nomine spiritualium
exercitiorum, intelligitur
modus quilibet examinandi pro-
prium conscientiam: item meditan-
di, contemplandi, orandi secundum
mentem, & vocè: ac postremo alias
quascũq; operationes tractãdi; vt di-
cetur deinceps. Sicut enim deãbula-
re, iter facere, & currere, exercitia
sunt corporalia: ita quoq; præpara-
re, & disponere animam ad tollen-
das affectiones omnes malè ordina-
tas, & iis sublatis, ad quærendam, &

inue-

inueniendam voluntatem DE I, circa vitæ suæ institutionem, & salutem animæ, exercitia vocantur spiritua-
lia.

SECUNDA est: quod ille, qui modum, & ordinem alteri tradit meditan-
di, siue contemplandi, fideliter nar-
rare debet meditationis, seu con-
templationis historiam, percurfis
obiter dumtaxat punctis illius præci-
pui, & adiecta solum breui declara-
tiuncula: Ut is, qui meditaturus est,
accepto veritatis historicæ primùm
fundamento, discurrat postea, & ra-
tiocinetur per seipsum. Ita enim fiet,
vt dum aliquid inuenerit, quod elu-
cidationem, vel apprehensionem hi-
storiæ, aliquanto maiorem præbeat
(siue ex discursu proprio, siue ex di-
uina mentis illustratione id contin-
gat) gustum delectabiliorem, & vbe-
riorem fructum percipiat, quàm si
res ipsa ei ab altero diffusius narrata,

& de-

& declarata esset. Non enim abundantia scientiæ, sed sensus & gustus rerum interior, desiderium animæ explere solet.

Tertia est: quod, cum in sequentibus omnibus exercitiis spirituales vtamur actibus intellectus, quando discurremus; voluntatis verò, quando afficimur, aduertendum est, in operatione, quæ præcipuè est voluntatis, dum voce, aut mète cum Domino DEO, vel Sanctis eius colloquimur, maiorem exigi à nobis reuerentiam, quam dum per vsum intellectus, circa intelligentiam potius moramur.

Quartæ est: quòd licet exercitiis sequentibus, assignentur quatuor hebdomadæ, totidem exercitiorum partibus, singulæ singulis respondentibus: videlicet, vt in prima hebdomada fiat consideratio de peccatis; in secunda de Domini nostri IESV

CHRISTI

CHRISTIVITA, vsque ad ingressum eius in Hierusalem die dominica palmarum; in tertia de passione eiusdem; in quarta de resurrectione, & ascensione, adiectis tribus orandi modis; non tamen ita accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ, vt necesse sit vnâquamque continere septem vel octo dies. Cum enim contingat alios aliis tardiores, vel promptiores esse ad consequendum id, quod querunt: puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, & lachrymas de peccatis suis: aliquos etiam plus aut minus agitari probarique variis spiritibus, expedit nonnunquam * succidi hebdomadam quamcumq; , vel extendi iuxta materiæ subiectæ rationem. Solet tamen totum exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

QVinta est: quòd mirum in modum iuuatur, qui suscipit exerci-

tia,

* b

tia, si magno animo atque liberali accedens, totum studium, & arbitrium suum offerat suo Creatori, ut de se, suisque omnibus id statuatur, in quo ipsi potissimum seruire possit, iuxta eiusdem beneplacitum.

Sexta est: quod tradens exercitia, si animaduertat ei, qui recipit, nullas incidere spirituales animi commotiones, ut sunt consolationes, vel tristitia: neque diuersorum spirituum agitationes, sedulo debet percontari, an ipsa exercitia praescriptis agat temporibus, & quibus modis; an etiam obseruet diligenter cunctas additiones; & de singulis ratio postuletur. Porro de consolationibus & desolationibus infra tractabitur. pag. 187. De additionibus vero pag. 65.

Septima est, quod is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, ca-

uere

uere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius, ac suauem præstet, confirmato eius animo ad agendum strenue in posterum, detectisque inimici nostri versutiis, cum ad consolationem studeat disponere, tamquam breui subsequituram.

Octaua est: quòd circa consolationes, & desolationes sumentis exercitia, & circa astutias inimici, poterunt vsui esse regulæ, quæ * in prioribus duabus hebdomadis habentur, de variis spiritibus internoſcendis. * b

Nona est: quòd quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, vnde cõtingat, eum in prima hebdomada crassis quibusdam, apertisque tentationibus vexari, ostensis iam inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis, cuiusmodi sunt molestia, anxietas,

pudor,

pudor, timor, habita honoris mundani ratione; tunc illi, qui eum exerceri docet, super sedendum est usu regularum, quæ ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, & iis utendum solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantumdem ex illis dispendij referret, ob subtilitatem rei, & sublimitatem, quæ est supra eius captum.

Decima est: quod qui exercetur, si tentationibus iactetur, boni speciem præ se ferentibus, tunc muniedus est per dictas regulas hebdomadæ secundæ. Humani enim generis inimicus, per boni speciem, eos ut plurimum oppugnat, qui antea in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, respondente exercitiis secundæ hebdomadæ, fuerint potius versati, quàm in altera, quæ purgatiua dici

solet,

folet, * atque per exercitia primæ * c
 hebdomadæ comprehenditur.

VNdecima est: quòd exercenti se
 in prima hebdomada, expedit
 nescire, quid in secunda sit acturus:
 sed ad consequendū illud, quod tunc
 quærit, acriter laborare, perinde ac si
 nihil boni postea esset reperturus.

DVodecima est: quòd admonen-
 dus est is, qui exercitatur, vt cum
 in quotidiano quolibet exercitio,
 ex quinque infra describendis, ex-
 pendi debeat vnus horæ tempus,
 curet semper animi quietem in hoc
 reperire, quòd plus temporis po-
 tius, quàm minus insumpsisse, sibi
 conscius sit. Frequens est enim Dæ-
 moni hoc agere, vt præfixum medi-
 tationi vel orationi temporis spa-
 tium decurtetur.

DEcima tertia est: quòd, cum faci-
 le sit ac leue, affluente consola-
 tione, integram cōtemplationis ho-

ram

ram traducere: difficillimum e contra, incidente desolatione: Idcirco aduersus tentationem, ac desolationem semper pugnandum est, producto ultra præfinitam horam exercitio, vincendi gratia: Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

Decimaquarta est: quod si vacans exercitiis cernatur consolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum est, ne promisso aliquo, vel voto inconsultè ac præcipitanter factò, se obstringat: Idque tanto fuerit diligentius præuertendum, quanto ille ingenij esse instabilioris perspicitur. Quamuis enim vnus alterum iustè mouere possit ad ingressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis, atque castitatis vota: quamuis præterea maioris meriti sit opus ex voto, quàm sine voto factum; plurima nihilominus

ratio

ratio habenda est conditionis propriæ personarum : Item attentè est considerandum, quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud præstandum, quod aliquis promissurus sit.

Decima quinta est, quòd tradens exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem & promissionem eius, magis quàm ad oppositum : neque ad hoc potius, quàm ad illud institutum vitæ : quia licet extra exercitia licitum sit, & pro merito ducendum, si quis cèlibatum, religionem, & aliam quamcumq; Evangelicam perfectionē amplecti suadeat iis omnibus, quos ex personarum, & conditionum ratione probabile sit fore idoneos: lògè tamè convenientius, meliusq; est, inter exercitia ipsa id non attentare : sed **DEI** potius voluntatem quærere, atq; præstolari, donec ipse Creator, ac Domi-

nus noster animę sibi deuote sese cō-
 municet, eāq; amplexans ad sui amo-
 rem, laudem & seruitium disponat,
 prout maximè scit esse commodum.
 Quapropter dictāti exercitia standū
 est in quodam æquilibrio, sinendum-
 que, vt citra medium, Creator ipse
 cum creatura, & hæc vicissim cum
 illo rem transigat.

Decimasexta est: quod, vt Creator
 ipse, Dominusq; noster in Crea-
 tura sua certiùs operetur, si accidat
 animam ad aliquid minus rectum
 affici, atque inclinari, summo opere ac
 totis viribus nitendum est in con-
 trarium: vt puta, si ad officium vel
 beneficium adipiscendum aspiret,
 non diuinę glorię, aut communis
 animarum salutis causa, sed commo-
 ditatis suę, negociorumque tempo-
 raliū dumtaxat: tunc affectus ad
 oppositū impelli debet, per assiduas
 orationes, & alia exercitia pia, in qui-

bus

bus à clementia DEI oppositum petatur: videlicet, hunc, vt ille animum offerat ipsi DEO, se tale officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appetere, nisi priorem affectum adeò mutauerit, vt nihil iam omninò desideret, vel possideat alia ex causa, quàm diuini cultus, & honoris.

Decima * septima, perutilis est; *d
quòd scilicet tradens exercitia, inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata; superest, vt certior factus fideliter de cogitationibus à vario spiritu immis- sis, & ad maius, aut minus bonum trahentibus, spiritualia nonnulla exercitia illi præscribat, præsentì anime necessitati opportuna.

Decima octaua est: quòd iuxta eius, qui exercetur, habitudinem, puta pro ætate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea im-

ponantur, quæ terre non possit citra
incommodum, nedum ad profe-
ctum suum assumere. Similiter prout
cuique in animo est sese disponere,
impartiendum id demum est, quod
eum potissimum iuuare possit. Pro-
pterea ei, qui se instrui dumtaxat po-
stulat, & ad gradum aliquem perdu-
ci, in quo animus suus conquiescat,
tradi potest particulare primum exa-
men, infra positum pag. 35. deinde
generale, pag. 39. simulque modus o-
randi mane per horæ dimidium ex
præceptorum DEI, & peccatorum
mortalium consideratione, de qua p.
140. Suadendum etiam fuerit, vt octa-
uo quoque die peccata sua confitea-
tur, & quindecim dierum interuallo,
vel octo potius, si affectus impellat,
sumat Eucharistiæ Sacramentum. Ista
exercitationis ratio propriè compe-
tit rudioribus, seu illiteratis. quibus
insuper exponenda erunt singula præ-

cepta

cepta D E I, atque Ecclesiæ: mortalia peccata, cum quinque sensibus & operibus misericordiæ. Itidem si is, qui tradit exercitia, alterum viderit debilis esse naturæ, ac parum capacis, unde modicus prouetus, & fructus sperari queat, satius fuerit aliqua ex dictis leuioribus exercitiis ipsi præscribere, vsque ad confessionem peccatorum: postea nonnulla conscientiæ examina, & methodum confessionis frequentioris dare, quibus iam paratum sibi animæ profectum seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumue, quàm primæ hebdomadæ exercitiorum: quoties præsertim alij adsunt maiori cum fructu exercitandi: nec omnia omnibus præstare, temporis permittit angustia.

Decima nona est, quod homini negotiis publicis, vel aliis convenientibus districto, siue ingenio, siue

litteris præditus sit, suppetente ipsi
 hora vna & dimidia diebus singulis
 ad sumenda nonnulla exercitia, ex-
 ponendum primò erit, quem in fi-
 nem homo creatus sit: deinde per
 horam dimidiam examen particula-
 re, deinceps generale cum modo ri-
 tè confitendi, sumendiq; sancti Sa-
 cramenti, tradi ei possunt: præscri-
 bendo etiam, vt mane, per triduum,
 spatio vnus horæ meditationem a-
 gat de primo, secundo, ac tertio pec-
 cato, vt docetur, pag. 49. Postea, per
 alios tres dies eadem hora de procé-
 su peccatorum, vt pag. 57. Per alios
 totidem de pœnis, quæ peccatis re-
 spondent. pag. 62.

Dictandæ quoque illi erunt intra
 totum dictarum trium meditatio-
 num tempus, decem additiones illæ,
 quæ habentur, pag 65.

Observabitur eadem meditandi
 ratio circa mysteria Domini nostri

I E S V C H R I S T I, quæ infra in ipfis
met exercitiis late explicatur.

Vigesima est, quod ei, qui à nego-
tiis liberior est, & fructum con-
sequi spirituales optat, quàm pos-
sit maximum, tradenda sunt omnia
exercitia eodem, quo procedunt, or-
dine (& quidem scribi rerum capita,
ne excidant è memoria expedit) In
quibus (secundum successum com-
muniorem) tantò maiorem faciet
progressum spiritualis vitæ, quantò
magis ab amicis, notisque omnibus,
& ab omni rerum humanarum soli-
citudine sese abduxerit: vt si ab ædi-
bus pristinis migret in domum, cel-
lamue aliquam secretiorem, vnde
ipsi liberum securumque sit egredi
ad matutinum sacrum Missæ, vel
ad vesperarum officium cum libue-
rit, audiendum, absque familiaris cu-
iusquam interpellatione. Ex qua
quidem loci secessione inter alias

multas commoditates hę tres præcipuè consurgunt. Prima, quòd exclusis amicis & familiaribus, negotiisq; minus rectè ordinatis ad DEI cultum, gratiam apud DEVM non mediocrem meretur. Secunda, quòd per huiusmodi secessum intellectu minus quàm antea distracto in diuersas partes, sed collecta redactaque omni cogitatione ad rem vnam, scilicet ad obsequendum DEO Creatori suo, & salutem animæ suæ consulendum, multò liberius, ac expeditius vititur naturæ viribus in quærendo eo, quod desiderat tantopere. Tertia, quòd quantò se magis reperit anima segregatam, ac solitariam, tãtò aptiorem seipsam reddit ad quærendum, attingendumque Creatorem, & Dominum suum: ad quem insuper, quòd propius accedit, eò melius ad suscipienda bonitatis diuinæ dona disponitur.

EXER-

*EXERCITIA QUÆDAM
spiritualia, per quæ homo dirigitur, ut
vincere seipsum possit, & vitæ suæ ra-
tionem, determinatione à noxiis
affectibus libera, insti-
tuere.*

IN primis, ut per huiusmo-
di exercitia, tam qui ea tra-
dit, quàm qui accipit, iuua-
ri queat, supponendum est
Christianum vnumquemque pium,
debere promptiore animo senten-
tiam seu propositionem obscuram
alterius, in bonam trahere partem,
quàm damnare. Si verò nulla eam
ratione tutari possit, exquirat dicen-
tis mentem: & si minus rectè sen-
tiant, vel intelligat, corripiat benignè:
hoc nisi sufficit, vias omnes oppor-
tunas tentet, quibus illum sanum
intellectu, ac securum red-
dat ab errore.

PRINCIPIVM SIVE FVNDAMENTVM.

Creatus est homo ad hunc finem, vt Dominum DEVM suum laudet, ac reueretur, eiq; seruiens tandem saluus fiat.

Reliqua verò supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causa, vt eum ad finem creationis suæ prosequendum iuuēt: vnde sequitur vtendum illis, vel abstinendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionem finis vel conferunt, vel obsunt.

Quapropter debemus absq; differentia nos habere circa res creatas omnes (* prout libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) Ita, vt (quod in nobis est) non quæramus sanitatem magis, quàm ægritudinem: neq; diuitias paupertati; honorem cōtemptui: vitã longam breui, præferamus.* Sed consentaneum est, ex omnibus ea demum, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

E X A-

*EXAMEN PARTICULA-
re & quotidianum, tria tempora com-
plectens, ad dispositionem sui, ac du-
plicem discussionem ac-
commoda.*

P R I M V M tempus est matutinum; quo debet homo, statim dum à somno surgit, proponere diligentem sui custodiã circa peccatum aut vitium aliquod particulare, à quo emendari cupit. Secundũ est pomeridianum; in quo petenda est à DEO gratia, vt reminisci possit ille, quoties in peccatum seu delictum istud particulare inciderit, & in posterum cauere. Deinde priorem faciat discussionem; exigens ab anima sua rationem de peccato, seu vitio iam dicto; & singulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora, qua surrexit, vsque ad præsentem, quoties illud commiserit; & puncta totidem

signet in priore linea figuræ subscri-
ptæ: quibus peractis, denuo propo-
nat per spatium diei reliquum, dili-
gentius sese cohibere. Tertium erit
vespertinum tempus; in quo, post
cœnæ horam, facienda est discussio
secunda; percursis itidem horis sin-
gulis, ab examine priore vsq; ad præ-
sens lapsis, & eodē modo rememo-
ratis enumeratisq; vicibus; quibus
deliquerit, parē eis punctorum nu-
merum signabit in posteriore linea,
figuræ sequenti similis ad hoc præ-
paratæ.

*ADDITIONES QVA-
tuor, utiles ad faciliorem & celerio-
rem peccati, seu vitij cuiusvis
extirpationem.*

PRIMA est, vt quoties id pec-
cati seu delicti genus homo
commiserit, manu pectori
admota, doleat de lapsu, quod fieri

potest

potest etiam assistentibus aliis, nec aduertentibus.

Secunda est, vt sub noctem numeratis, comparatisq; inuicē punctis linearum, quarum prior priori examini; posterior posteriori assignatur, attendat, an à priore examine vsq; ad secundū aliqua successerit emēdatio.

Tertia est: vt conferat diei secundæ, atque præcedentis examina inuicem, considerans ecquid sibi emendationis interuenerit.

Quartā, vt collatis hebdomadarum duarū inter se examinibus, pari modo factæ vel omissæ emendationis rationem habeat.

Item notandum est ex sequentibus figuris primam cæteris longiorem deputari diei primæ, puta Dominicæ: Secundam verò diei Lunæ paulò breuiorem: & ita deinceps: cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page, consisting of approximately 18 lines.]

EXA-

*EXAMEN CONSCIEN-
tia generale ad purgationem animæ, &
ad peccatorum confessionem
utilissimum.*

PRO comperto ponitur, triplex incidere homini cogitationum genus: Vnum ex proprio surgens motu ipsius hominis: Reliqua verò duo extrinsecus aduenientia, ex boni scilicet, vel mali spiritus suggestione.

De cogitatione.

DVobis modis elicitur meritum ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic sermo est. Primò; quando suggeritur de patrandò mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur. Secundò, quando prauæ istiusmodi suggestioni, semel ac iterum repulsæ, & subinde nihilominus reuertenti, continuè resistit homo,

donec

donec penitus expugnetur : quod quidem victoriæ genus merito alterum antecellit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando; vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur; vel in ea retundenda sese exhibet negligentem. Mortale verò peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur. Primò, quando cogitationi peccati præbetur quacumque ratione, assensus. Secundò, quando peccatum illud opere completur; idque grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet, ob maiorem temporis decursum: ob actum intensiorem: & ob plurium denique offendiculum, siue detrimentum.

De Loquela.

Verbo etiam multifariam offenditur **D E V S** : vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est, neque per Creatorem, neque per creaturas vllas, nisi concurrentibus his tribus ; veritate, necessitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatione, sed eius tantum, quæ circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non leuis. Reuerentiam dicimus, quando assumens diuinum nomen adhibet considerationem, vt **D E O** Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur.

Sciendum est autem, licet iuramentum temere, seu vanè factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam : difficilius tamen esse, per hanc, quàm per illum licitè iurare, seruatis debitis circum-

stan-

tiis, quas diximus. Primò, quia in
mentionem creaturæ faciendæ per iu-
ramentum, non ita excitamur aut
reddimur attenti, vt ex veritate ac ne-
cessitate iuremus, sicut nominato
rerum omnium Creatore. Secundò,
eo quòd ad honorem DEO exhiben-
dum cum reuerentia, longe debilius
mouemur ex cõmemoratione crea-
turæ, quàm ipsius DEI Creatoris:
Quamobrem iurare per creaturas,
perfectis magis conceditur, quàm
crassioribus; siue idiotis: quando-
quidem perfecti ex contemplatio-
nis vsu assiduo, & illustratione intel-
lectus, considerant propius, atq; de-
prehendunt DEVM secundum essen-
tiam, præsentiam, & potentiam suam
creaturæ cuiuslibet inesse: vnde ad
præstādum illi debitam in iuramen-
to reuerentiam, paratiores sunt a-
liis, qui eo perfectionis nondum
proiecti sunt. Terriò, quia crea-

turis

turis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quàm perfectis fuerit timendum.

Vitandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata,) quale esse intelligitur, quodcumq; nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, vt afferat vtilitatem. E conuerso verò minimè otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodum pertinet: aut certe ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur: etiam si quis de negotiis loquatur, ab instituto suo alienis; vt religiosus de bellis, vel mercimoniis. Cæterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malum verò finem,

aut

aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Sunt & oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad hæc quotiescumq; alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum, ipsorum vitium, ac defectum simul monstramus. Verumtamen vbi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Primò, quando publicum est, vt meretricium, vel damnatum in iudicio, vel perniciosum; puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem.

Secundò, quoties occultum ali-

cuius

cuius crimen indicatur alteri, per cuius subventionem, ille releuari à peccato possit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur.

Possent inter oris peccata, irrisiones, contumeliæ, & alia id genus adscribi, quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De opere.

PROPOSITIS ante oculos decem mandatis DEI, cum Ecclesiæ præceptis & iussis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid sit operis aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine. Porro, reduci ad iussa ducimus superiorum, diplomata, seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, con-

cedi

cedi atque promulgari solita: per que ad confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, CHRISTI fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesque aspernari audeat, ac transgredi.

EXAMINIS GENERALIS

modus: particulas seu puncta quinque complectentis.

PRIMUM punctum est, Domino nostro DEO, pro beneficiis acceptis, gratias agendas esse.

Secundum; quòd debemus pro cognitione, & expulsionem peccatorum gratiam flagitare.

Tertium, de admissis præsentis die peccatis, rationem ab anima nostra exigere; per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primò

qui-

quidem circa cogitationem; deinde circa loquelam, atque operationem; eodem ordine, quo in particulari examine traditum est.

Quartum; poscere veniam de delictis.

Quintum; proponere cum DEI gratia emendationem; & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

CONFESSIONIS GENERALIS, & communionis usus.

EX Confessione generali ultro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria hæc emolumenta. Primum: quod tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiusmodi confessionem minimè obligetur; eam tamen facienti ipsi multo plus commodi, & meriti accedit, ob dolorē scilicet de peccatis, &

malitia

malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum ; quoniam inspecta, per spiritualem exercitationem, longe quam antea manifestius natura, & malitia peccatorum, tanto amplius commodum ac meritum percepturus est.

Tertium; quia consentaneum est, hominem sic rite confessum, atque dispositum, multo melius se habere ad Eucharistiæ sumptionem, qua maxime confert, & ad fugam peccati & ad gratiæ receptæ conseruationem, & augmentum.

Porro generalis ista confessio, post hebdomadæ primæ exercitia potissimum erit opportuna.

✻ (o) ✻

PRIMUM EXERCITIUM
meditandi secundum tres anime poten-
tias, circa peccatum triplex. Et conti-
net orationem præparatoriam, duo præ-
ludia, & puncta tria præcipua,
cum uno colloquio.

RATIO præparatoria est,
 qua petimus à Domino
 gratiam, vt vires atq; ope-
 rationes nostræ omnes,
 sincerè ad eius gloriam, & cultum
 tendant.

Primum præludium est, ratio que-
 dam componendi loci. Pro qua
 notandum est; quod in quavis me-
 ditatione, siue contemplatione, de re
 corporea; vt puta, de **CHRISTO**, ef-
 fingendus erit nobis, secundum vi-
 sionem quandam imaginariam, lo-
 cus corporeus, id quod contempla-
 mur, repræsentans; veluti templum,
 aut mons, in quo reperiamus **CHRI-**
STVM IESVM, vel **MARIAM** Virginem,

& cætera, quæ spectant ad contemplationis nostræ argumentum. Sin autem speculationi subest res incorporea, vt est consideratio peccatorum nunc oblata; poterit loci constructio talis esse, vt si per imaginationem cernamus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseræ valle, inter animalia bruta exulantem.

Secundum erit præludium; vt à Domino id postulem, quod exopto; iuxta propositæ contemplationis argumentum: nimirum si de CHRISTI resurrectione fuerit meditandum; petenda erit lætitia, qua gaudenti CHRISTO congaudeam: sin de passione; lacrymas, pœnas, & angores petam, ad compatiendum CHRISTO patienti. In præsentī ergo meditatione, pudorem confusionemque mei ipsius debeo exposcere; attendens

quàm

quàm multi homines ob peccatum mortale, vel vnicum, damnati fuerint: & quòd ego toties peccando sim damnationem commeritus.

NOtandum ad hæc; quod omni meditationi, seu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo; præludia verò pro diuersitate rerum sunt diuersa.

Primum punctum erit, vt exerceatur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis commissum; adhibito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu, instigante me ad voluenda, & intelligenda ea, per quæ erubescam, & confundar totus; facta vnus tantum peccati angelorum, cum tot meis comparatione: Vnde colligere liceat, cum illi ob vnicum crimen, addicti sint inferno; quam sæpe ipse

supplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse, quo pacto Angeli creati primum in statu gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem,) non volentes per arbitrij libertatē, Creatori suo reuerentiam & obsequium præstare; at contra eum ipsum insolescētes, conuersi fuerint ex gratia, in malitiam; & de cœlo ad infernum præcipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa hæc pensulatius, nec non concitandis simul voluntatis affectionibus, acrius insistendum.

Secundum est punctum; easdem potentias tres, circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quàm diuturnam, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanū genus corruptio inuasit: quot

homi-

hominum millia ad inferos deturbata sunt. Memorandum est videlicet, quomodo Adā in Damasceno campo, de limo terræ factus, positusque in terrestri Paradiso; & Eua formata ex vna costarum eius, cum de fructu arboris scientiæ boni, & mali, prohibiti essent comedere, & nihilominus comedissent: post peccatum subito, ex Paradiso eiekti sint: vestibus pelliceis induti, & originali iustitia priuati, reliquum vitæ suæ tempus, in laboribus, ac ærumnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiam, ratiocinio intellectus, & affectibus voluntatis vtendum erit, sicut prius.

Tertium est; vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, & particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus, vt à duobus supra positis distinguatur) considerando, quòd peccato tali, vel se-

semel dumtaxat commisso, forte detrufi sint multi ad infernum: quodq; præterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora, atque leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria verſandum erit, quãta fit peccati grauitas, & malitia, **D E V M** omnium Conditorem atque Dominum offendentis. Ratiocinandum quoq; est, ſupplicium æternum peccato iuſte irrogari, vt pote, aduerſus infinitam bonitatem **D E I** perpetrato. Poſtremo ſuſcitandi ſunt affectus, ſicut iam dictum eſt.

Colloquium fiet, imaginando **I E S V M** **C H R I S T V M** coram me a deſſe, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipſe infinitus, fieri creatura, & ab æterna vita, ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus ſit. Arguam inſuper meipſum, percontans, quid haſtenus dignum memo-

ratur

ratur egerim pro CHRISTO? quid
agam tandem, aut agere debeam? Et
in eum intuens sic cruci affixum, ea
proloquar, quæ suggeret mens & af-
fectus.

Porro Colloquij proprium illud
est, ut fiat sicut amici sermo ad
amicum, vel serui ad Dominum:
nunc gratiæ aliquid petendo: nunc
culpam aliquam meam incusando:
interdum propria quælibet commu-
nicando, ac petendo consilium super
illis, siue auxilium. Ultimò dicatur
Pater noster.

*SECUNDUM EXERCIT-
tium, est meditatio de peccatis, comple-
tens ultra orationem preparatoriam,
& duo preludia, quinque articulos,
seu puncta, cum colloquio
ad finem.*

Preparatoria oratio eadem quæ
supra.

Prius præludium eandem exigit constructionem loci, vt in præcedenti meditatione. Posterius verò fiet, poscendo id, quod hic quærimus, dolorem scilicet intensum de peccatis, atq; abundantem fletum.

PVnctum primum, sit processus quidam, per quem peccata totius vitæ, in memoriam reuocantur, percurfis gradatim, discussisque annis, & spatiis temporum singulis: Qua in re, triplici iuuamur compendio; consideratis videlicet locis, habitationis nostræ, conuersationum modis, & officiorum, seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diuersis.

Secundum est; peccata ipsa perpendere, quanta sit fœditas, & nequitia singulorum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

Tertium est; cōsiderare meipsum, quisnam aut qualis sim; additis

exem-

exemplis, quæ me in maiorem mei contemptum trahant. vt si mecum reputem, quātulus sim ad hominum omnium cœtum comparatus: Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum angelis, beatisque omnibus conferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatum, præ ipso DEO Creatore: Iam quid homuncio ego vnus esse possum? demum inspiciam corruptionem mei totius; prauitatem animæ, atque corporis fœditatem, ac me, tamquam vlcus, siue apostema esse ducam, ex quo tanta fanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluerit.

Quartum est: cogitare quid sit DEVS, quem ita offendi: collectis, comparatisq; perfectionibus attributis DEO, vt propriis; cum oppositis meis vitiis, atq; defectibus: summam scilicet eius potentiam, sapien-

C 5 tiam,

tiam, bonitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate, conferendo.

Quintum: In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tandiu, & hucusque vitium seruauerint: quo modo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes; æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam iuuerint suffragiis: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo Cælum, Sol, Luna, & alia Sydera, Elementa, cunctaq; animantium genera, & Terræ germina, debitæ vindictæ loco, mihi seruiert: quo denique modo non absorberit me dehiscens tellus, & mille infernos referans, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

Terminanda demum erit hæc me-

dita-

ditatio per colloquium, extollendo
 infinitam DEI misericordiam, & gra-
 tias pro viribus agendo, quòd vitam
 ad hunc vsque diem prorogauerit,
 vnde proposita in futurum mei e-
 mendatione, recitabo semel Pater
 noster.

*TERTIUM EXERCIT-
 ium non erit aliud, quam repetitio
 primi, & secundi; vna cum
 tribus colloquiis.*

POST preparatoriam orationem,
 & duplex præludium, repetenda
 erunt præcedentia duo exercitia,
 notatis punctis, seu locis, in quibus
 maiorem senserimus cōsolationem,
 desolationem, aut aliam quamcum-
 que spiritualem affectionem: ac in il-
 lis diutius diligentiusque immoran-
 dum erit: deinde occurrente nobis
 spirituali motu, ad colloquia quæ se-
 quuntur tria veniemus.

Colloquium primum, fit ad Dominam nostram, **CHRISTI** Matrem, flagitando intercessionem eius apud Filium, & gratiæ impetrationem nobis tripliciter necessariam. Primo, ut internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, ut operum nostrorum agnoscentes, abhorrentesq; ordinem peruersum, correcto eo, nosmetipsos secundum **DEVM** rectè ordinemus. Tertio, ut perspecta, & damnata mundi prauitate, à rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur **Aue Maria.**

Secundum colloquium, fiat similiter ad **CHRISTVM** Dominum, & Mediatorem nostrum, ut illa eadem nobis impetret ab eterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: **Anima CHRISTI.**

Tertium, eodem processu faciendum

dum est ad DEVM Patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine semel recitandum Pater noster.

Quartum exercitium conficitur ex repetitione.

PONITUR repetitio eiusmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus sum in exercitiis prioribus, vt ea continuè reminiscendo, discurrat facilius intellectus sine diuagatione. Adicienda quoque erunt tria eadem colloquia.

QVINTVM EXERCITIUM est contemplatio de inferno; continetq; ultra orationem preparatoriam, & duo præludia, puncta quinq; & vnum colloquium.

ORATIO præparatoria non differt à superiore.

Prius præludium, hic habet

com-

compositionem loci, subiecta oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine, ac profunditate. Posterius verò, consistit in poscenda intima pœnarum, quas damnati luunt, apprehensione, vt si quando me cœperit diuini amoris obliuio, saltem, à peccatis supplicij timor coerceat.

PVnctum primum est; spectare per imaginationem, vasta inferorum incendia, & * animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas.

Secundum: audire imaginariè plangtus, eiulatus, vociferationes, atque blasphemias in **CHRISTVM**, & Sanctos eius, illinc erumpentes.

Tertium: imaginario etiam olfactu fumum, sulfur, & sentinæ cuiusdam, seu fœcis, atque putredinis graueolentiam persentire.

Quar-

Quartum : gustare similiter res amarissimas, vt lachrymas, rancorem, conscientiaëque vermem.

Quintum: tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu animæ amburuntur.

Colloquendo interim cum **CHRISTO**, in memoriam adducendæ erunt illorum animæ, qui ad inferni pœnas damnati sunt, vel quia credere noluerunt aduentum **CHRISTI**; vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idq; vel ante aduentum Christi; vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mûdo; vel post illud deinceps. Gratiaë postremò agendaë sunt eidem Christo quàm maximæ, quòd in tale quippiam exitium non permiserit me corruere; sed potius ad hunc vsq; diem summa pietate, & misericordia me profecutus sit. Finis imponetur, dicto Pater noster.

Si vi-

SI visum erit ei, qui tradit exercitia, expedire ad profectum eorum, qui exercentur, alias meditationes his adicere, vt de morte, ac aliis peccati pœnis, de iudicio, &c. non se putet prohiberi, licet hic non ascribantur.

Exercitiorum verò tempus ita distribuendum est, vt primum eorum fiat in media nocte; secundum mane, simul ac surrexerimus. Tertium ante, vel post Missæ sacrum, nondum sumpto cibo. Quartum, circiter horam vesperarum. Quintum, hora ante cœnam. Quæ temporis distributio, singulis quatuor hebdomadis communis est: variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout vnicuique, ad peragenda dicta quinque exercitia, ætas, animi, corporisq; dispositio, siue naturæ ipsius complexio subseruit.

¶ (o) ¶

ADDI.

ADDITIONES AD EX-
ercitia melius agenda, & ad ea quæ
optantur, inuenienda,
perutiles:

PRIMA est: vt ego, post cubitum,
 ante somnum, modico temporis
 spacio, quo recitaretur semel an-
 gelica salutatio * cogitem de hora,
 qua surgendum mihi erit, & de exer-
 citio faciendo.

* b

SECUNDA: vt expergefactus, statim
 exclusis omnibus aliis cogitationi-
 bus, animum ad illud applicē, quod
 in primo mediæ noctis exercitio
 contemplaturus sum: Vtque, maio-
 ris verecundiæ, & confusionis gratia,
 exemplum mihi huiusmodi propo-
 nam: Quomodo miles aliquis staret
 coram rege suo & cœtu aulico eru-
 bescens, anxius & confusus, qui in re-
 gem ipsum, acceptis ab eo prius be-
 neficiis donisq; plurimis, ac magnis,
 grauitè deliquisse conuictus esset.

In se-

In secundo itidem exercitio; reputans quantum peccauerim, fingam me catenis vinctum esse, ac protinus sistendum coram summo iudice sicut mortis reus quispiam, ferreis ligatus compedibus duci ad tribunal solet. His igitur, vel aliis, pro meditando rerū genere, cogitationibus imbutus, vestitu meo me induam.

Tertia: vt à loco futuræ meditationis, vno, vel gemino adhuc passu distans, per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica posset, animo sursum eleuato, considerem Dominum meum IESVM, vt præsentem, & spectantem; quidnam acturus sum; cui reuerentiam cum humili gestu debeam.

Quartæ est: vt ipsam aggrediar cōtemplationem, nunc prostratus humi, & pronus, aut supinus iacens; nunc sedens, aut stans, & eo me componens modo, quo sperem faci-

lius id

lius id consequi, quod opto. Vbi ad-
 uerti hæc duo debent: Primū, quod
 si flexis genibus, vel in alio quouis si-
 tu, voti compos fiam, nil requiram
 ultra: Secundum, quod in puncto, in
 quo assecutus fuero quæsitam deuo-
 tionem, conuiuiscere debeo sine
 transcurrendi anxietate, donec mihi
 satisfecero.

QVinta: vt completo exercitio se-
 dens, vel deambulans, per quar-
 tam circiter horæ partem, mecum
 dispiciam, quonam modo medita-
 tio, seu contemplatio mihi successerit.
 Et si quidem male; inquiram
 causas cum pœnitudine, ac emenda-
 tionis proposito: sin vero bene, gra-
 tias DEO agam, eundem postea mo-
 dum obseruaturus.

Sexta: vt cogitationes quæ gaudium
 afferunt; qualis est de gloriosa
 CHRISTI resurrectione, subterfu-
 giam: quoniã talis quælibet cogitatio

impe-

impedit fletum, & dolorem de peccatis meis, qui tunc quærendus est; adscita potius, mortis vel iudicij recordatione.

SEptima, vt eandem ob causam, omnimè priuem lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror, nisi quandiu legendum aut vescendum erit.

OCtaua, vt à risu, verbisque risum prouocantibus, maximè abtineam.

Nona, vt in neminem oculos intendam, nisi salutandi aut valedicendi poscat occasio.

Decima, vt aliquam addam satisfactionem, seu pœnitentiam. Quæ quidem in interiorem & exteriorem diuiditur. Interior est, dolor de propriis peccatis, cum firmo proposito cauendi, tum ab illis, tum ab aliis quibusuis in posterum. Exterior autem, est fructus interioris; videli-

cet

cet castigatio aliqua de commissis :
quæ tribus potissimum modis assu-
mi potest.

Primò, circa victum : subtractis
quibusdam non superfluis solum
(quod temperantiæ est, non pœni-
tentia) sed etiam conuenientibus a-
limentis : Et eo fit melius, quo plus
subtrahitur : vitata interim naturæ
corruptione, aut debilitate graui, seu
infirmirate. Secundò, circa somni &
strati modum ; sublatis non molli-
bus tantum, ac delitiosis rebus ; sed
aliis etiam opportunis, quantum li-
cet, citra vitæ, aut valetudinis graue
periculum. Quapropter de somno
necessario, nihil demendum est, nisi
aliquantisper ad consuetudinem (si
cui est nimij somni) moderandam.
Tertiò, circa ipsam carnem, vt infli-
ctum sentiat dolorem ; admotis, ge-
statisque ciliciis, funibus aut vecti-
bus ferreis ; vel incussis verberibus,

ac pla-

ac plagis; vel aliis austeritatis generibus assumptis. In quibus tamē omnibus magis expedire videtur, vt doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa, cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimum utemur ex funiculis minutis; quæ exteriores affligunt partes, non autem adeò interiores, vt valetudinem aduersam causare possint.

Notanda sunt insuper quatuor hæc.

Circa pœnitentiã primum: quod pœnitentiæ exterioris triplex est vltus, seu effectus: nimirum, vt pro delictis præteritis nonnihil satisfiat: vt vincat seipsum homo; inferiorem sui partem, quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subiiciens. Vt postremo quæramus atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optamus: puta intimam cordis contritionem

de pec-

de peccatis, & abundantiam lachry-
marum, vel propter illa, vel propter
pœnas & dolores passionis CHRIS-
TI, aut dubij alicuius, quod nos an-
git, resolutionem.

Secundum; quod, additiones pri-
mæ duæ, solis conueniunt exercitiis,
quæ media nocte, & sub auroram
fiunt. Quarta vero in templo, vel co-
ram aliis numquam, sed domi tan-
tum, & clanculum exequenda est.

Tertium; quod quando is, qui ex-
ercitatur, affectum quæsitum non
consequitur; vt dolorem, vel consola-
tionem; mutare subinde expedit ra-
tionem victus somniq; , & alia gene-
ra pœnitentiæ: Ita vt pœnitentiam
vnam per triduum sectemur; & pro-
ximo eam biduo relinquamus, vel
etiam triduo, prout diuersis, plus aut
minus pœnitentiæ est sumendum.

Præterea, cū pœnitētias huiusmo-
di sæpe omittamus ob affectum car-

nis aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et è contrario; iustum nonnunquam pœnitentię modum excedamus; de corporis robore nimis confidentes; mutatis, vt dictum est, pœnitentię generibus, ac per vices sumptis, & relictis; euenit plerumque, vt clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissimè cognoscit, vnicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum: quòd, particulare examen fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa exercitia & additiones solent obrepere: id quod etiam per tres alias sequentes hebdomadas, obseruandum venit.

§ (o) §

HEBDO-

HEBDOMADA
SECUNDA.

CONTEMPLATIO RE-
gni IESU CHRISTI, *ex similitudi-
ne Regis terreni, subditos suos euo-
cantis ad bellum.*

ORATIO præparatoria fiet mo-
re supradicto.

Prælium primum ad con-
structionem loci, nunc erit, vt spe-
ctare nos imaginemur synagogas,
villas, & oppida; quæ prædicans
CHRISTVS pertransibat: & sic de
locis aliis.

SECUNDUM, ad gratiam poscendam
pertinens, in hac parte erit; petere
à DEO, ne obsurdescamus vocante
nos CHRISTO, sed ad sequendum, ac
obtemperandum prompti simus.

PUNCTUM primum esto; propone-
re mihi ob oculos, humanum Re-

D gem

gem diuinitus electū; cui Principes, & populi omnes Christiani reuerentiam & obsequiū præstare debeant.

Secundum est; imaginari quod audiam illum Regem loquentem ad omnes subditos: In animo est mihi regiones infidelium vniuersas, ditioni meæ subiicere, Quicumque igitur comitari me velit, paratus sit oportet non alio vti victu, vestitu, rebusque aliis, quam me videntem conspexerit. In iisdem quoque laboribus, vigiliis, & casibus cæteris mecum persistendum erit, vt particeps fiat victoriæ, & fælicitatis, vnusquisq; prout laborum, ac molestiarum socius extiterit.

Tertium est; considerare quidnam respondere debeant Regi amantissimo, & liberalissimo fideles subditi, & quam prompte ad omnem eius voluntatem offerre se accinctos. Contra vero, si quis non obaudiret,

quanto

quanto apud homines vniuersos vi-
uperio dignus esset, atq; quam igna-
uus miles æstimandus.

PARS secunda huius exercitij, con-
sistit in collatione similitudinis
inter dictum regem, & Dominum
IESVM CHRISTVM, circa triplex
punctum.

PRimo, sic applicabimus exem-
plum: Si terrenus ille Rex, cum
bellica sua euocatione, dignus est, cui
attentio, & obsequium præstetur;
quanto magis CHRISTVS Rex æter-
nus, mundoque toti conspicuus,
qui singulos ad se his inuitat verbis?
Mea hæc est iustissima voluntas; to-
tius mundi dominium mihi vendi-
care; inimicos meos debellare o-
mnes; ac ita demum in Patris mei
gloriam intrare. Proinde quisquis eò
mecum venire cupit, laboret me-
cum necesse est: Labori enim præ-
mium respondebit.

Secundum; ratiocinabimur, neminem fore sanæ mentis, qui non cupidissime CHRISTI seruitio se totum offerat, & addicat.

Tertio, iudicandum erit, quòd ij, qui se obsequiis illius prorsus duxerint mancipandos, non seiplos tantum ad laborum tolerantiam; verum etiam maiora, & præclariora quædam munera oblaturi sunt; expugnata carnis, sensuum, amorisque proprii, & mundani rebellione. Unde respondebit quisque in hunc ferè modum: En, ô Rex supreme, ac Domine vniuersorum; tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia, & ope, me tibi penitus offero, mea que omnia tuæ subiicio voluntati: attestans coram infinita bonitate tua, necnon in conspectu gloriosæ Virginis Matris tuæ, totiusque curiæ cœlestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum

decre-

decretum, vt (dummodo in maiorem laudis tuæ, & obsequij mei prouentum cedat) quam possim proxime te sequar, & imiter, in ferendis iniuriis & aduersis omnibus; cum vera, tum spiritus, tum etiam rerum paupertate; Si (inquam) sanctissimæ tuæ maiestati placeat ad tale me vitæ institutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdum hoc exercitium; mane, cum primum surreximus, & in hora, prandium, vel cœnam præcedente.

IN hac hebdomada secunda, & subsequenter, vt utile fuerit, aliquid subinde legere ex Euangelico, vel pio alio codice; vt de imitatione

CHRISTI, Sanctorum.

vita, &c.

✠ (o) ✠

D 3

PRI.

PRIMÆ DIEI MEDITATIO prima erit, de Incarnatione IESU CHRISTI, complectens orationem preparatoriam, tria preludia, & puncta tria, cum uno colloquio.

ORATIO præparatoria nihil à superioribus variatur.

PRæludium primum est: proferre in medium contemplandæ rei historiam; quæ hoc loco erit: Quomodo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficiem specularantes, hominibus refertâ, qui ad infernû descende-
bant; in Deitatis suæ æternitate decernunt, vt secunda persona, pro salute humani generis, naturâ hominis assumat: Vnde adueniēte tempore præstituto, archangelus Gabriel ad beatam Virginē Mariam nuntius destinatur, vt dicetur infra. pag. 149.

Secundum pertinet ad loci compositionem; quæ erit visio imagi-

naria,

naria, perinde ac si oculis pateret
terræ vniuersæ ambitus, quam habi-
tant tot diuersæ gentes: Deinde ad
certam mundi partem domuncula
spectetur beatæ Virginis, apud Na-
zareth in prouincia Galilææ sita.

Tertium continet gratiæ postula-
tionem, vt intime cognoscam,
quo pacto **D**EI Filius mei causa sit
homo factus, vt ardentius ipsum a-
mem, & abhinc sequar studiosius.

Notandum hic est; tam orationem
præparatoriam, quam tria præ-
ludia per totam hanc hebdomadam,
& reliquas sequentes itidem fieri,
præludiis duntaxat, pro diuersitate
rerum variatis.

Punctum primum est, vt speculer
personas omnes, de quibus agi-
tur. Et primo quidē homines super
faciem terræ degentes, adeo mori-
bus, gestibus, & actionibus diuersos:
quosdam, albos, & nigros alios: non-

nullos fruente pace, & reliquos bellis agitados: hunc plorantem, & ridentem illum: sanum vnum, & alterum ægrotum: nascentes multos, & multos vicissim morientes: cæterasq; varietates prope innumeras.

Deinde contemplandę erunt personę tres diuinę, e solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terrę, cæcorum more viuientium, passimq; morientium, & descendentium ad infernum. Postea Virginem MARIAM cum Angelo eam salutante considerabimus: aliquid inde semper ad nos reflectendo, vt ex consideratione tali fructum aliquem referamus.

SECUNDUM punctum est, auditu interno excipere, quid loquantur personę omnes: vt homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibi que inuicem conuiciantes. Diuinę verò personę in Cælo de redimen-
do hu-

do humano genere colloquentes: Virgo & Angelus in cellula de Incarnationis mysterio tractantes. Quorum omniū reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis non nihil fructus decerpere.

Tertium consequenter erit, actiones quoque personarum simul attendere: vt puta, quomodo sese inuicē mortales infestent, concutiant, trucident, & omnes ruant ad inferos: quomodo sanctissima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item sua Angelus fungatur legatione; & beata Virgo humillime se gerens, diuinæ gratias agat maiestati. Ex quibus ad nos ipsos, vt dictum est, reflexis, fructus obiter est legendus.

Colloquium postremo subiiciam, disquisitis studiose verbis, quibus diuinam quamlibet personam; Verbum incarnatum; & ipsius Ma-

D. s. trem,

trem, digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid ad maiorem iuuet imitationem Domini mei IESU CHRISTI, velut nunc recens Incarnati. Recitabitur in fine Pater noster.

*CONTEMPLATIO SE-
cunda de Natiuitate.*

ORATIO præparatoria sicut supra.

PRæludium primum ex historia dependet; quæ recensenda est ab egressu beatæ Virginis, ex oppido Nazareth: quo scilicet modo ipsa iam nono mense grauida, & insidens asinæ (vt piè meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, & bove, profecti sunt Bethlehem, tributum à Cæsare exactū, pro se soluturi.

Secundum vero deducendum erit ex consideratione itineris; æstima-

ta eius

ta eius longitudine, obliquitate, lenitate, vel asperitate passim occurrente. Deinceps, etiã Natiuitatis locum rimabimur, speluncæ similem, latum, vel angustum; planum, vel erectum; commode, vel incommode paratum.

Tertium, à superiore nihil mutabitur.

Punctum primum est, aspectus personarum; vt Virginis Deiparæ, & Ioseph coniugis, cum famula, & CHRISTI Domini, vt infantis nunc primum nati: * Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperulum, * i eorum vtcunque necessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumentum, ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Secundum, conficitur ex verborum quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

Tertium, vt negociorum, quæ illic geruntur, inspectione; puta itineris, laborum, & causarum, ob quas summus omnium Dominus, in summa natus sit egestate; laturus quoq; in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus; idque mei causa: vnde per singulas studebo prouentum aliquẽ spirituales colligere. Hæc demum concludenda erunt inito colloquio, & finito cum Pater noster.

TERTIA CONTEMPLATIO, est repetitio precedentium duarum.

Pro tertio exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, & iisdem tribus præludiis, notando vbique, & fixius tractan-

do il-

do illas partes, in quarum prior transcurfu aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominica, vt prius.

NOtandum: eundem esse repetendi exercitij modum, & ordinem in hac hebdomada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

QVARTA CONTEMPLATIO, est prima ac secunda, iterata repetitio, proxima precedenti penitus conformis.

QVINTA CONTEMPLATIO, est applicatio sensuum ad predictas.

Post orationem preparatoriam, cum tribus iam dictis præludijs apprime conducit, quinque ima-

ginarios sensus circa primam & secundam contemplationem, eo, qui sequitur modo, exercere, prout res subiecta, feret.

PVnctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas omnes; & notatis, quæ circa eas occurrent, circumstantiis, utilitatem nostram elicere.

Secundum, velut audiendo, quid loquantur, aut loqui eas deceat; omnia in usum nostrum attrahere.

Tertium, interiore quodam gustu, & olfactu sentire, quanta sit suavitas, & * dulcedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iuxta rationem personæ quam consideramus; adaptando nobis ea, quæ fructum aliquem afferre possint.

Quartum, per internū tactum atrectare, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia, cæteraque personis talibus coniuncta; vnde fiat nobis

deuo-

deuotionis vel boni cuiuslibet spiri-
tualis maior accessio.

Hvic erit contemplationi per col-
loquium imponendus finis, sicut
prioribus; adiecto itidem Pater
noster.

NOTANDA IN SVPER
sunt hac quinque.

Primvm, quod tam in hac, quam
in qualibet sequente hebdoma-
da, nullum debeo legere, vel co-
gitare aliud mysterium, nisi quod
eadem hora, aut die considerandum
sit, cum alioquin vnum alteri ob-
turbet.

Secundum, quod primum de In-
carnatione Christi exercitium, fit
media nocte; proximum, diluculo;
tertium, circa horã Missæ; quartum,
sub vesp̄as; quintũ, paulo ante cœ-
nam: & eorum cuiuslibet, spatium

impendetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps vbiq̃ue venit obseruandum.

Tertium: quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, & ante prandium: * superaddita circa vesp̃eras vna repetitione, & sensuum applicatione, ante cœnam.

Quartum: quòd in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, & septima, cum decima ex parte. In secunda quidem, hoc mutatur; quod simul atque excitor à somno, meditationem proximè instantem, debeo menti obiicere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius incarnati æterni Verbi, vt

ip̃si

ipſi ſeruiam, & adhæreſcam tanto propenſius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perſpexero.

In ſexta vero; vt frequenti verſem memoria vitam CHRISTI à tempore Incarnationis ad locum uſque, ſiue myſterium, de quo in præſenti die, vel hora ſum meditaturus.

In ſeptima; vt luce, vel obſcuritate, ſereno cœlo, vel turbido delecter, quatenus ad ſcopum refert deſideratæ rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, ſicut exigere videtur myſterij cõttemplandi genus: cum nonnulla ex myſteriis pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circumſpectè.

Quintum eſt vltimo notandum: quòd in omnibus aliarum horarum (præterquam noctis mediæ, & auroræ) exercitiis aſſumendum erit aliquid, quod ſecundæ, & tertię ad-

ditio-

ditioni æquiualeat; hunc in modum: ubi primum in mentem veniet, adesse meditandi horam priusquam accedam, prospiciam eminus, quò ferar, & coram quo sim appariturus, ac transeursa obiter exercitij oblata parte, contemplationem statim auspiciabor.

*IN SECUNDA DIE; ARGUMENTUM prima & secunda contemplationis, erit CHRISTI presentatio in templo; de qua infra pag. 154. & *
* m fuga in Ægyptum; de qua pag. 155.*

SVPER duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex & sensuum applicatio, vt supra.

NOtandum, quod expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quamuis & vigore animi, & corporis robore sit præditus; non nihil ta-

men

men remittere de præscriptis exercitiis secundæ huius hebdomadæ, & subsequentium duarum: vt assequi, quod cupit, commodius valeat, accepta solummodo contemplatione vna in crepusculo matutino, & altera circa Missæ tempus: quarum repetitionem faciet hora vesperarum: & sub cœnam, quinque imaginationis sensus super iisdem exercent.

Die vero tertia meditandum occurret, quo pacto puer **I E S V S** apud Nazareth subditus erat parentibus, vt habetur pag. 156. Deinde quomodo ab eis repertus fuerit in templo, p. ead. Fient item duæ repetitiones, cum sensuum applicatione.

*P R Æ L V D I V M Q V O D -
dam, circa considerationē statuum,
seu generū vitæ diuersorum.*

CV M supra * propositum fuerit * n
Exemplum **CHRISTI**, de vitæ genere, quod in mandatorum **DEI**

obser-

obseruatione consistit, & primus seu communis status appellatur; nunc idem ipse Dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere, alterius, seu secundi status, pendentis ab obedientia, & perfectionem Euangelicam afferentis: quando videlicet in templum se contulit, patre adscitio, & naturali Matre derelictis, vt æterni Patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius vitam contemplantibus, vestigare, & efflagitare proprium vitæ genus, in quo maiestati suæ nos seruire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, possumus introduci per sequens proxime exercitium, ad CHRISTI mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde, qua sit nobis opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus statu, quæ-

cunque

cunque bonitas diuina eligendum nobis suggesserit.

QVARTA DIE FIET MEDITATIO de duobus vexillis: uno quidem IESV CHRISTI, optimi nostri Imperatoris: altero verò Luciferi, hostis hominum capitalissimi.

ORATIO præparatoria fit secundum morem.

PRæludium primum: erit historica quædam consideratio CHRISTI, ex vna parte; & ex altera Luciferi; quorum vterque omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

Secundum est ad constructionem loci, vt repræsentetur nobis campus amplissimus circa Hierosolyman, in quo Dominus IESVS CHRISTVS, tanquam bonorum hominum omnium summus Dux assistat: Rur-

sum

sum alter campus in Babylonia: vbi se Lucifer, malorum, & aduersariorum ducem exhibeat.

Tertium: ad gratiam petendam illuderit, vt poscamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata simul diuina ope ad eas vitandas: veri autem optimique Imperatoris Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

Punctum primum est: imaginari coram oculis meis, apud campum Babylonicum, ducem impiorum in cathedra ignea, & fumosa sedere, horribilē figura, vultuq; terribilem.

Secundum est; aduertere quomodo conuocatos dæmones innumeros per totum orbem spargit ad nocendum; nullis ciuitatibus, & locis; nullis personarum generibus, immunibus relictis.

Tertium; attendere cuiusmodi concionem habeat, ad ministros

luos,

suos, quos instigat, ut correptis, inie-
ctisq; laqueis, & cathenis, homines
primum trahant (quod ferè contin-
git) ad cupiditatem diuitiarum; vnde
postea facilius in mundani honoris
ambitionem, ac demum in superbiæ
barathrum deturbari queant.

Atque ita tres sunt præcipui ten-
tationum gradus; in diuitiis; honori-
bus; & superbia fundati: ex quibus in
alia vitiorum genera omnia, præcep-
sit decursus.

Similiter ex opposito, cōsideran-
dus est summus optimusque noster
Dux & Imperator Christus.

PVnctum primum erit: conspiciari
Christum, in amæno campo iux-
ta Hierosolymam, humili quidem
constitutum loco, sed valde specio-
sum forma, & aspectu summe ama-
bilem.

Secundum autem est: speculari
quo pacto ipse mundi Dominus

uniuersi, electos Apostolos, discipulos, & ministros alios per orbē mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

Tertium : auscultare concionem CHRISTI exhortatoriam, ad seruos & amicos suos omnes in opus tale destinatos; qua eis præcipit; ut iuuare studeant quemlibet, ac primo inducendum curent ad spiritualem affectum paupertatis: & insuper (si diuini obsequij ratio & electio cœlestis eo ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem: deinde ut ad opprobrij, contemptusq; desiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enascitur. Et ita tres consurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abiectio sui, atque humilitas, quæ ex diametro diuitiis, honori, & superbiam opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque est per eam à Filio gratia, vt recipi possim, & manere sub vexillo eius: Idque primum, per spiritua-lem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam: (si quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoq;, seu ignominiã, vt ipsum imiter vicinius; deprecando tamen culpam aliorum, ne cõtemptus mei, tam in alicuius detrimentum, quam in offensam DEI cedat.

Terminabitur primum hoc colloquium per Aue Maria.

Secundum colloquium ad **CHRISTVM** hominem dirigitur; vt mihi à Patre impetret illud idem; subde- turq; in fine oratio: Anima **CHRISTI**.

Tertium ad Patrem; vt annuat petitioni; cum Pater noster.

E Transi-

TRansigetur hoc exercitium semel in media nocte, & altera vice sub auroram.

Repetitiones verò duæ circa matutini sacri, atq; vesperarum tempus erunt faciendæ; additis in fine tribus colloquiis. Sequens vero exercitium fiet ante cœnam.

*MEDITATIO EODEM
quarto die faciendâ; de tribus hominum
classibus, seu differentiis; ut
potissimam partem amplectamur.*

ORATIO præparatoria, ut semper antehac.

Præludium primum fiat, propositis vice historiæ, tribus hominum classibus distinctis; quarum vnaqueque decem millia ducatorum, alio, quam diuini cultus, & amoris studio sibi parauerit: nunc autem placatum habere **DEVM**, & salua fieri exo-

ptet,

pret, sublato * vtcunque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento. * o

Secundum est: loci cuiusdam imaginaria constructio, in quo videam meipsum corā DEO, Sanctisq; omnibus, cum desiderio astantem, atque perseuerantem, quoniam pacto ipsi DEO placere queam potissimum.

Tertium est: optatæ rei petitio; nimirū gratiæ, per quam id eligam, quod & DEO acceptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit.

Prima igitur classis, optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, vt conciliari DEO possit: sed media, * p debitaque adminicula toto vitæ tempore non admouet.

Secunda itidem, affectum malè ordinatum auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac DEVM potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per

conducibiliorem statum ad illum tendere.

Tertia postremò, affectum insincerum volés abiicere, rem ipsam vel tollere, vel tenere æque parata est, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduertit: * Ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, & inquirit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitionis causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quam maxima sit.

Colloquia tria subsequenter, vt nuper facta sunt de vexillis.

Notandum adhæc: quod vbi affectum sentimus paupertati perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, & ad diuitias magis inclinantem; multum confert, ad eum elidendum,

pete-

petere ex DEO, licet renitente carne,
 vt ad paupertatem eiusmodi sectan-
 dam nos eligat: * seruabimus tamen ^r
 interea desiderij nostri libertatem
 qua liceat conuenientiore serui-
 tio diuino viam inuadere.

*QVINTA DIE; SEQVE-
 tur contemplatio de Domini transitu, à
 Nazareth ad Iordanem fluium,
 deque eius baptismo,*

pag. 157.

FIET tam media nocte, quam pri-
 mo mane. Bis præterea repetetur
 circa Missæ ac vesperarum ho-
 ram. Ante cœnam applicabuntur
 quinque sensus.

Adhæc quodlibet horum quin-
 que exercitiorum præcedet oratio
 præparatoria, cum tribus præfudiis,
 vt in superioribus de Incarnatione
 & Natiuitate traditum est. Nec non
 adiectis tribus colloquiis, vt circa

classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.

Examen autem particulare à prandio & cœna vsitatum, fiet hic, & in sequentibus de erratis ac negligentis, quæ circa proprias eius diei meditationes, & additiones contigerunt.

Sexta deinceps die, contemplandum se offert, quomodo **CHRISTVS IESVS** à flumine Iordanis petierit desertum, ibique versatus sit. Seruata omnino exercitij diei quintæ, forma. pag. 157.

Septima: Quomodo beatus Andreas, & alij successiue **CHRISTVM** secuti sunt, vt dicitur. pag. 159.

Octava: quomodo sermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos edisserens. p. 161.

Nona: quomodo nauigantibus discipulis se ostendit, ambulans super aquas maris, pag. 162.

Decima: quomodo in templo docuit, pag. 168.

Vndecima: de Lazari suscitatio-
ne, pag. 166.

Dvedecima: de gestis in die palmarum, pag. 168.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

PRimo: quòd in hac secunda hebdomada iuxta temporis facultatem, & utilitatem personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adiaci, vt de mysteriis Visitationis, pastorum, Circumcisionis, & trium Regum; vel subtrahi ex suprapositis: quippe, quæ introductione tantum delineantur, ad formandam melius contemplationem.

Secundo: * quod inchoanda est electionum discussio à contemplatione discessus **CHRISTI** ex Nazareth Iordanem versus vsque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam. *f

Tertio: quòd antequam electionum materiam aggrediamur, vt ad capessendam germanam **C**HRI-**S**TI doctrinam affectum nostrum disponamus, apprime iuuat considerare, ac per diem totum reuoluere identidem tres sequentes modos humilitatis; nec non colloquia dicenda, crebro agitare.

Primus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, vt me peuitus subdam diuinæ legi obseruandæ: vtque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato, mandatum vllum diuinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

Secundus, maioris est perfectionis; vt fixo animo ad diuitias, paupertatem; honorem, ignominiam; breuitatem vitæ, ac longitudinem; æque

sim pro-

sim propensus, vbi æqualis est diuinæ laudis, & salutis meæ occasio. Vtque, nulla, vel humanæ quantæcunque fœlicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita; adducar vnquam, vt culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

Tertius est modus humilitatis absolutissimæ; vt priores duos iam adeptus, etiam si nullo superaddito, laus DEI par foret, ad maiorem tamen imitationem CHRISTI, eligam potius cum eo paupere, spreto, & illuso; pauperiem, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti, quàm opes, honores, & sapientiæ æstimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium, triplicis colloquij præcedentis de vexillis vsus, per quod suppliciter poscamus (si diuinæ placeat benignitati) ad talem perducere electionem; siue maior, siue æqualis

obsequij mei erga DEVM, & gloriae diuinæ prouentus subsit.

Preludium ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, nostræ sunt partes, vt oculo puro, ac simplici spectemus, quorsum fuerimus creati: nimirum ad laudem DEI, & salutem nostram. Quapropter eligenda sunt ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem; cum ubique, fini medium, non medio finis habeat subordinari: vnde errant, qui vxorem ducere primitus, aut Ecclesiasticum munus, seu beneficium adipisci statuunt, atq; ita demum DEO postea inservire; vtentes præpostere fine; ac medio nec ad DEVM tendentes recta, sed oblique ipsum ad peruersa vota sua pertrahere conantes. Atqui è contrario plane agendum est: proposito primum diuino cultu,

tan-

tanquam fine nostro, & electo deinceps coniugio, vel sacerdotio, cæterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad mediis quibusuis vtendum, aut superfedendum, nisi habita in primis tam diuinæ laudis, quàm nostræ salutis certa ratione.

*INTRODVCTIO AD
eligendarum rerum notitiam; com-
plectens quatuor puncta, & anno-
tatiunculam vnã.*

PRIMUM punctum est: quod res omnes, quæ sub electionem cadunt, necessario bonæ esse debent ex seipsis; aut certæ non malæ; nec nisi consonę institutis orthodoxæ Matris Ecclesiæ.

SECUNDUM: quod genera duo rerum electioni quadrant. Nam quarun-

dam electio immutabilis est, vt ordinis sacerdotalis, & matrimonij: aliarū vero mutari potest; sicut reddituū ecclesiasticorum, vel sæculariū; quos recipi & relinqui ex causa fas est.

Tertium: quod circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum.

Sed aduertendum est; quod si quis improvide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquū est, vbi eum cœperit pœnitere facti, electionis damnū probitate vitæ, & operum solertia pensare: resiliere autem nullo pacto decet, quamuis electio istiusmodi non videatur vocatio diuina esse; vt pote obliqua, atque inconsulta. Qua in re nō pauci errant; electionē malam, & obliquam pro diuina vocatione reputantes: cum hæc semper pura & clara sit, non carnali vllō affectu, vel studio peruerso mixta.

Quar-

Quartum : quòd , si quis debito modo & ordine , absque carnali mundanoque affectu quippiam elegit , quod mutari possit , non est cur violet electionem talem , sed potius , ut in ea magis ac magis proficiat , adniti debet.

Notandum autem est , quòd si electio rerum huiusmodi mutabilium , non ita recte , atq; sincere processerit : eam expedit corrigere , ut fructus vberior , & Deo gratior produci possit.

*DE TEMPORE TRIPLI-
ci , ad electiones recte faciendas
magis opportuno.*

Tempus primum erit : quando voluntatem diuina virtus sic impellit , ut omnis dubitatio : imo etiam dubitandi facultas animæ sublata sit , quo minus sequatur impulsione talem : sicut legimus beato Paulo , &

Matthæo, & aliis nonnullis, vocante
CHRISTO, accidisse.

SECUNDUM est; quoties satis clarum
compertumque fit beneplacitum
diuinum; docente id aliquo conso-
lationum, desolationum, vel diuerso-
rum spirituum preuio experimento.

TERTIUM est: quando per animi
tranquillitatem, aliquis, confide-
rato fine, ad quem conditus est (ad
DEI gloriam scilicet & salutē suam)
eligit certum vitæ genus intra Ec-
clesiæ catholicæ limites cōstitutum,
per quod ceu medium, commodius
securiusque ad suum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc nosci-
tur adesse, quotiescunq; anima nullis
agitata variis spiritibus, vires natura-
les suas libere exercet. Itaq; nisi pri-
mi, vel secundi temporis beneficio,
electio contingat, superest ad ter-
tium recursus; duobus modis se-
quentibus distinctum.

*MODVS PRIOR, S A-
nae bonaeque electionis faciendae; sex
constans punctis.*

PVnctum primum erit: proferre in medium rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reiciendum sit, & ita de cæteris rebus, quæ ad mutabilem electionem spectant.

Secundum est: adducto ante oculos, creationis meæ fine; in hoc cõsistente, vt cū DEI laude saluus fiam; in neutram declinare partem amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quin potius velut in medio quodam interstitio, & æquilibrio subsistere; parato interim animo, vt in eam illico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, & salutis meæ fore aptiorem.

Tertium: obsecrare DEI clementiam, vt dignetur mentē instrue-

re, &

re, & impellere voluntatem, quocumque potius mihi tendendum sit; adhibito nihilo secius, pio, fidelique intellectus mei ratiocinio; per quod apprehensa, & probata DEI voluntate, ad electionem ferar.

Quartum: perpendere quot tandem commoda, vel adminicula mihi ad finem meum prosequendum accedent ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursus ex eodem incommoda & pericula impendent. Præterea, quot per oppositum, omisso illo, tam commoda & adminicula, quam discrimina, & damna possim expectare.

Quintum: his præmissis, ratiocinari in vtranque partem: & iuxta ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

Sextum: Electione facta ad orandum cito profilire, & illam offerre

DEO;

DEO ; perfecte deum, si ei placeat,
recipiendam & stabiliendam.

*MODVS POSTERIOR BE-
ne eligendi; in regulas quatuor, &
annotationem unam dis-
tributus.*

REGVLA prima: quòd, cum
oporteat per affectum ex
DEI amore cœlitus infu-
sum, fieri electionem, eligentem con-
uenit persentiscere in seipso, quòd
quicquid affectionis (siue multum
siue modicum sit) erga rem electam
tenet, ex solius DEI amore, & intuitu
proficiscatur.

SECUNDA, * est : considerare, si quis *
mihi vir amicissimus, cui nihil non
perfectionis inesse cupiã, occurreret
dubius super electione huiusmodi,
quidnam ego illi decernendum ma-
xime, effem consulturus. Quo anim-
aduerso, agendum & mihi ducam, vt
suaderem alteri.

Tertia.

Tertia; mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallem obseruasse modum in præsentis deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facile intelligam.

Quartæ; prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me consilio hac in re usum esse vellem. Quo agnito nunc utar, ut eo tēpore magis sim securus.

Adnotandum est postremo, quod hisce regulis quatuor propter salutem meam, & animi quietem accurate seruatis, de beo iuxta vltimum punctum modi præcedentis, electionem ipsam definire, & offerre Deo comprobandam.

*DE EMENDATIONE SEV
reformatione circa vite statum,
cuius facienda.*

In primis illud est aduertendum, quod si quis vel matrimonio, vel

officio

officio dignitatis ecclesiasticæ sit ad-
 strictus (de temporalium verò bo-
 norum quantitate, magna an parua
 sit, non refert) vnde ipsi non vacet,
 aut parum libeat circa mutabilium
 rerum electiones versari: operæpre-
 tium est, earum loco methodum ei
 tradi, seu formulam aliquam, ex qua
 vitam suam, & statum proprio pos-
 sit emendare.

DEbet igitur, quisquis eiusmodi
 cōditionem sortitus est, vt finem
 creationis, & vitæ suæ recte statuatur,
 ac sequatur, per exercitia supradicta,
 & electionum modos attendere, at-
 que ruminando sedulo colligere,
 quam amplam domum & familiam,
 æquum sit se habere: quibus eā mo-
 dis tractare, & administrare conue-
 niat: quibus instruere verbis, & ex-
 emplis: quantum præterea de posses-
 sis facultatibus sumptū facere liceat
 in vsus proprios, siue domesticos:

quid

quid rursus pauperibus erogare, vel impendere piis operibus deceat: nihil affectando aliud, nec quaerendo, nisi quod honorem DEI & salutem suam praestet. Hoc enim unusquisque persuasum habeat, tantum se in studiis spiritualibus promoturum esse, quantum ab amore sui ipsius & commodi proprii affectione sese abstraxerit.

TERTIA HEBDOMADA.

PRIMA CONTEMPLATIO * fit in media nocte, & continet orationem preparatoriam, tria praeludia, sex puncta, cum uno colloquio.

RATIO preparatoria eadem, quae semper.

Praeludium primum, sumitur ex historia: Quomodo CHRISTVS à Bethania misit Hierosolymam

disci-

discipulos duos ad parandā cœnam; quò & ipse cum reliquis deinde profectus est: Ibiq; post agni Paschalis esum, & peractam cœnam, pedes lauit omnibus, & sacrosanctū corpus, ac sanguinem suum largitus est. Postremò sermonē ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum vendituri.

Secundum; ex compositione loci; considerando dictū iter asperum, aut lene; breue, aut longum; cum cæteris, quæ inesse poterant, circumstantiis. Deinceps conspiciendo locum cœnæ amplum, vel angustum; vilem, vel ornatum, & consimilia.

Tertium; ex optatæ rei petitione, scilicet doloris, indignationis, & confusionis: eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus tantis se tormentis ita obiiciat.

Punctum primum: erit respicere cœnantes; & aliquid in vsum meum adducere.

Secun-

Secundum; eosdem audire, quid loquantur, & fructū inde decerpere.

Tertium : attendere, quid agant, & per omnia proficere.

* x

Quartum : * aduertere, quid iam vnde **CHRISTVS** pati appetat, & incipiat, iuxta historiam : vnde incipiam, & ipse dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare, meq; affligam similiter in subsequētib;.

Quintum : meditari, quo se pacto abscondens **CHRISTI** Diuinitas; aduersarios suos, cum valeat, non perdat, sed pœnas adeo crudeles, pati sinat Humanitatem.

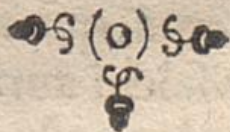
Sextum : cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis quid agere debeam, aut pati eius causā.

Colloquium ad **CHRISTVM** fiet; terminandum cum Pater noster.

In colloquiis est notandum (vt supra ex parte iam exposuimus) quod agere conuenit, & aliquid petere,

iuxta

iuxta praesentis rei rationem; videlicet, prout sentio in me consolationem, vel perturbationem: prout virtutem unam, vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me statuere intendo: prout etiam de re, quam contemplor, tristari volo, vel laetari. Denique postulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam maxime desidero: & unum duntaxat colloquium poterit confici ad CHRISTVM Dominum; vel triplex, si deuotio instiget; nempe ad Matrem, Filium, & Patrem, sicut traditum est in contemplatione secundae hebdomadae, de tribus classibus, cum sequente illic annotatione.

SECUN-

SECUNDA CONTEMPLATIO in aurora, de rebus à CHRISTO post cœnam, & in horto gestis.

ORATIO præparatoria consueta
semper.

PRæludium primum: est iuxta historiam: Quomodo IESVS CHRISTVS vna cum vndecim suis apostolis, descendit ex monte Syon, vbi fuerant cœnati; & transiens per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis octo; aliis vero tribus in horti parte; seorsum ipse digrediens, orauit, ad sudorem vsque sanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem suum oratione. Postea excitis discipulis à somno, prostratis ad solam vocem, cum Iuda per osculum prodente, aduersariis: restituta deinceps, quam amputauerat Petrus, Malchi auricula, comprehensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam, & per val-

lem

lem illam ad Annæ domum primo tractus.

Secundum est: pro construendo loco, viam intueri decliuem, planam, & arduam: Item hortum certa magnitudine, figura, & habitudine depingendum.

Tertium: pro voti consecutione poscere mœrorem, planctum, anxietatem, & cæteras id genus pœnas interiores, vt **CHRISTO** patienti pro me, compatiar.

NOTANDA SIMVL

hac quatuor.

Primum: quod post præparatoriam orationem, cum tribus præludiis secundi huius exercitij, eodem modo & ordine procedendum est per puncta, & per colloquium, vt in præcedente de cœna peractum est. Adiiciendæ quoq; erunt circa Missæ, & vesperarum tempus duæ repetitiones super vna, & altera dicta con-

F

tem-

templatione: Ante cœnam vero, applicabuntur quinque sensus, præmissa ubiq; oratione præparatoria, cum tribus præludiis, oblatae materiae congruentibus, quemadmodum in hebdomada secunda satis descriptum est.

Secundum: quod habita ætatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora exercitia, diebus singulis implebuntur.

Tertium: quod in hac tertia hebdomada, mutandæ sunt ex parte, additio secunda & sexta. siquidem (quod ad secundam spectat) ubi fuerit experrectus, præcogitans, quod tendam, & instantem contemplationem paululum delibans, interim dum surgo, & accingor, adnitar simul ad tristitiam, & dolorem, de tot ac tantis **CHRISTI** pœnis, meipsum acriter incitare. Quoad sextam vero, suffugiam potius, quam quæram, aut

admir.

admittam iucundas cogitationes, licet alioqui vtilis & sanctas, vt sunt de resurrectione CHRISTI, & gloria. Pro quibus in meditanda eius passione, angores ac pœnas hauriam, ex frequenti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpessus est.

Quartum: quòd exàmen particulare, circa tam exercitiorum, quam additionum functionem, fiet ad eundem modum, vt in hebdomada præcedente.

In secunda autem die, contemplatio alia succedet, noctu transigenda, de gestis in domo Annæ, vt narratur, pag. 171. Sub auroram vero de secutis rebus in domo Caiphæ, pag. 127. Deinde repetitiones & vsus sensuum, velut prius.

In tertia die: contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus

est ad Pilatum CHRISTVS, & quid ibi actum, vt dicitur pag. 173. Diluculo vero, de iis quæ gesta sunt, transmisso CHRISTO ad Herodem. pag. 174. Subdetur repetitionum, & sensuum consuetus vsus.

Die quarta: meditatio nocturna percurreret historiam de reditu ab Herode, pag. eadem, vsq; ad mediam partem mysteriorum, quæ apud Pilatum secuta sunt: reliquam verò partem circa lucem primam prosequemur. de repetitionibus quoque, & sensibus, pro consuetudine erit agendum.

Die quinta, sub noctis medium; de progressu ipso passionis cõtemplabimur, à sententia Pilati vsque ad crucifixionem, pag. 175. Sub auro-ram deinceps, ab eleuatione crucis, ad Christi vsque expirationem; de quibus, pa. 176. Repetitiones, & sensuum exercitatio, vt supra.

Die sexta noctu: quomodo mortuus Dominus, sublatus de cruce & ad monumentum delatus est, pag. 177. Primo mane: ex quo sepultus fuit, pag. ea: donec Beata Virgo in domum aliquam se recepit.

Die septima: inter noctu & mane passionem totam reuoluemus. Postea repetitionum, & sensuum vice, per diem totum considerabimus, quā licebit frequentissime, quo pacto sanctissimum Iesu Christi corpus remanserit ab anima seiunctum: & vbinam, aut quomodo sepultum; itē quæ fuerit beatæ Mariæ Matris solitudo, desolatio qualis, & quanta afflictio. Quā acerbis quoq; discipulorum mœror extiterit.

Subnotandum est: quod si cui libeat, meditandę Christi passioni, diutius instare, contemplationes singulas debet absoluerē cum paucioribus mysterijs: Ita vt prima, solum cō-

prehendat cœnā: Secunda, lotionem pedū: Tertia, Eucharistiæ sanctæ institutionem: Quarta, sermonem ibi subsequutū: & sic in cæteris agendum.

AD hæc, traiecta tota passione, licebit, proximo post die iterare eius dimidium, atq; reliquum postridie: perendie rursus totam simul.

E contrario vero, si quis malit tempus succidere: contemplemur de cœna Domini per noctē: de orto, in aurora: de Annæ domo, circa Missam: sub vespas de domo Cai-phæ: de prætorio Pilati, ante cœnam: & ita pergendo, per dies singulos, diuersa exercitia quinq; implebuntur: vt pote repetitionum, ac sensuum vsu prætermisso. Transcursa vero passione, operepretium fuerit, eandē simul totam, die vnico reuoluere, siue in vnum tantum exercitium congestam, siue distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

REGV.

*REGVLAE ALIQVOT,
ad victum recte temperan-
dum.*

PRIMA est: quod à pane mi-
nus abstinendum sit, quam
à reliquis alimentis: cum
neque gulam adeo irriter, nec tenta-
tioni æque obnoxios nos reddat.

SECUNDA: quod circa potum atten-
denda sit magis abstinencia, quam
circa panem: caute obseruando, quæ
prosit mensura potus, vt sumatur
semper: quæ rursus noceat, vt tol-
latur.

TERTIA: quod circa pulmenta, &
edulia potissimum abstinencia
ratio versetur; cum per illa, tum ap-
petitui ad peccandum, tum inimico
ad tentandum, maior subministretur
occafio. Téperanda sunt igitur, vitã-
di excessus causa. quod fit dupliciter;
dum vel cibus grossioribus vescimur,

atque assuescimus; vel dum parce delicatis utimur.

Quarta est: quod quanto plus de conueniente victu sibi quis ademerit, (vitato interim valetudinis aduersæ graui periculo) tanto celerius mensuram cibi ac potus iustâ reperiet: Tum quia hoc modo melius se disponens, & obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, & consolatorios motus sibi cælitus immissos; ex quibus facile poterit rationem victus commodiorē discernere: tum quoniam, si quis ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbeciliores esse, quam ut exercitia ipsa spiritualia peragere commode valeat, sic facile aduertet, quam mensuram victus naturæ necessitas requirat.

Quinta: quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum Dominum

nostrum vescentem cum suis discipulis; obseruādo quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumq; ad imitandum nobis proponēdo. Vsu veniet enim, vt occupato magis intellectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

Sexta: quod gratia varietatis, alia adhiberi possunt meditationes inter vescendum, vt sunt: de Sanctorū vita: de pia quapiam doctrina: vel de aliquo spiritali negotio agendo; vnde sic abstracta mente, cibus ipse, & vescendi delectatio parum sentiat.

Septima: quod cauendum sit præcipue, ne super sumendos cibos, animus quodammodo totus effundatur; & ne auide vescamur, aut festine: sed appetitui semper dominātes, tum mensuram victus, tum sumendi modum vna temperemus.

Octava est: quod plurimum con-
ducit ad tollendam cibi, potus-
que immoderantiam, si ante pran-
dium aut cenam, & quacunque
hora nulla esuries sentitur, prævia
deliberatione, victum proxime su-
mendum, definiamus ad mensuram
certam, quam deinde nulla vel pro-
pria auiditate, vel instigatione ini-
mici, vnquam excedamus: sed potius
vincendę vtriusque causa, de illa
non nihil etiam subdu-
camus.

QVARTA HEBDO-
MADA.

CONTEMPLATIO PRI-
ma, quomodo IESVS Dominus, post re-
surrectionem apparuit sanctæ Ma-
tri suæ: ut habetur infra.

pag. 193.

RATIO preparatoria iux-
ta morem.

Prælium primum ac-
cipitur ab historia. Quo-
modo postquam expiravit Domi-
nus in cruce, sepulto * corpore, fed * y
Diuinitate semper sociato, ipse in
anima, Diuinitati quoque continue
vnita, descendit ad inferos, ereptisq;
inde iustorum animabus, rediens ad
sepulchrum, corpus cum anima de-
nuo vniuit, ac resurgens, demum ap-
paruit Beatæ Virgini Matri suæ vi-
uus, vt pie, ac verisimiliter creden-
dum est.

Secundum: pro constructione loci, speculandum accipiet sepulchrum, & Beatę Virginis domicilium, cuius formam, partes, & reliquam dispositionem, vt cellulam, & oratorium, figillatim perscrutabimur.

Tertium: continebit gratiam petendam, vt scilicet immensum **CHRISTI**, ac Matris gaudium participemus.

Punctum primum, secundum, ac tertium, eadem hic erunt, quę supra in contemplatione cęnę fuerunt exposita, id est, considerare personas, verba, opera.

Quartum verò: erit animaduertere, * quomodo **CHRISTI** Diuinitas, passionis & mortis tempore abscondita, palam se faciat in Resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

Quintum: æstimare quam prompto copiosoq; functus sit Dominus,

minus,

minus, consolandi suos, officio, adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

Colloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio, cum Pater noster.

Notandum porro: quod in sequentibus contemplationibus, seu exercitiis, recensenda erunt per ordinem, mysteria omnia Resurrectionis, Ascensionisq; & quæ sunt intermedia, seruatim ubiq; iisdem formulis, & modis: sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua passionis mysteria contemplati sumus. & iuxta modum ac exemplum primæ huius de Resurrectione Domini meditationis, formandæ sunt sequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludiis (nisi quod hæc rebus sunt accommodanda) quam in punctis quinque, & additionibus singulis.

Pari etiam ratione circa repetitiones, & sensuum operationes, nec nō in augendo, minuendoue exercitiorum, secundum mysteria, numero, dirigi poterimus, sicut in prædicta meditandæ CHRISTI passionis hebdomada fuimus edocti.

SECUNDÒ notandum est: conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quam præcedentibus, vt quatuor duntaxat fiant exercitia. Primum, postquam mane surreximus: Secundum, circa Missæ tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco: Tertium, hora vesperarum, pro secunda repetitione: Quartum, ante cœnam, ad motis sensuum officiis, ad imprimendas fortius animæ contemplationes tres eo die factas; signatis obiter, & penitus tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque gustum spirituales senserimus.

Ter-

Tertio: quòd quamuis ei, qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum; puta ternarius, aut quinarium, liberum tamen ipsi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Quam in re magnopere iuuabit, ante ingressum exercitij, tractanda puncta comminisci, & numero certo præfinire.

Quartò denique notandum est: quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent secunda, sexta, septima, & decima additiones. In secunda quidem, vt dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos statutam contemplationem, & de gaudio Domini cum suis, studeam & ipse exhilarescere. In sexta vero: vt memoriæ meæ obiiciam ea, quæ lætitiâ spiritualescient, vt cogitatio de gloria. In septima, vt lucis & cœli

vtar

vtar commoditate, quæ sese offerret: puta per tempus vernum, herbarum virentium & florum aspectu, aut aprici loci amœnitate: per hyemem vero solis, vel ignis opportuno calore: & ita de cæteris corporis, atq; animi oblectationibus congruis, per quas Creatori & Redemptori meo, congaudere queam. In decima, vt loco pœnitentiæ, temperantia & mediocritate victus contentus sim, nisi quo tempore ieiuniũ, vel abstinentiam Ecclesia indixit, cuius præceptis semper obtemperandum est, nisi iustum adsit impedimentum.

*CONTEMPLATIO, AD
amorem spiritualem in nobis excitandum.*

IN primis duo notanda sunt: Primum, quod amor ipse ab operibus magis, quàm à verbis pendet. Secundum: quod cõsistit amor in mutua facultatum, rerum & operum

communicatione; puta scientiæ, di-
uitiarū, honoris, & boni cuiuscunq;

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum est: vt coram
Domino, Angelis, Sanctisq; omni-
bus, mihi propitiis, stare me videam.

Secundum: vt gratiam DEI efflagi-
tem, per quam beneficiorum eius,
in me collatorum magnitudinē per-
spiciens, ad amorem, cultum, & ser-
uitium ipsius, totum me impendam.

PVnctum primum sit: reuocare in
memoriam beneficia creationis,
ac redemptionis: dona itidem parti-
cularia, seu priuata enumerare: &
cū intimo affectu perpendere, quan-
tum mea causa benignissimus Do-
minus egerit, atque pertulerit; quan-
tum mihi elargitus sit de thesauris
suis; quodq; iuxta diuinum suum de-
cretum & beneplacitum, seipsum

mihi

mihī, quantum potest, donare velit. Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum, & disquiram mecum, quæ meæ sint partes; & quid æquum iustumq; sit, vt diuinæ offeram, & exhibeam maiestati: haud sane dubium quin mea omnia offerre debeam, ac meipsum cū summo affectu, & verbis huiuscemodi, vel similibus.

SVscipe Domine vniuersam meam libertatem, Accipe memoriam, intellectum, atq; voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel possideo, mihī largitus es: id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum, cum gratia tua, mihī dones, & diues sum satis, nec aliud quicquā ultra posco.

Secundum erit: speculari DEVM, in singulis existentem creaturis suis: & elementis quidem dantem, vt sint: plantis vero, vt per vegetationem quoq; viuant: animalibus insuper, vt

sen-

sentiant: hominibus postremo, vt simul etiam intelligant. Inter quos accepi & ipse vniuersa hæc beneficia, esse, viuere, sentire, ac intelligere: meque templum quoddam suū efficere voluit, ad imaginem suam & similitudinem creatū. Ex quorū omnium admiratione, reflexus in meipsum, agam vt in primo puncto, vel melius si quid occurrerit: id quod in punctis etiam sequentibus, erit factitandum.

Tertium est: considerare eundem **D E V M**, ac Dominum, propter me in creaturis suis operantem, & laborantem quodammodo: * quatenus dat ipsis, conseruatque id quod sunt, habent, possunt, atq; agunt. Quæ omnia, vt supra, in mei considerationem reflectenda erunt.

Quartum: prospicere quo pacto munera, & bona omnia cœlitus descēdūt, vt sunt potētia, iustitia, bonitas, sciētia, & alia quælibet humana

perfe-

* aa

perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta: quæ ab infinito illo, totius boni thesauro, sicut lumen à sole, & ex fonte aqua, deriuantur. Addenda superest reflexio prædicta in mei circumspeditionem.

Colloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noster.

MODI TRES

ORANDI.

PRIMVS orãdi modus, deducendus est ex mandatis; ex peccatis septẽ mortalibus; ex tribus animæ potẽtiis; & ex quinque sensibus consideratis: vnde non tam habet orationis formam, quàm exercitiij cuiusdam spiritualis; per quod & anima iuuatur, & oratio DEO redditur acceptior.

Prius itaq; quàm hoc orẽ modo; iuxta illud, quod tertiæ additioni

aqui-

æquipollet; sedebo vel deambulabo paulisper (prout ad animæ quietē facere videro) pensitans apud me, quo mihi accedendum sit, & quid faciendum. Hoc idē additionis genus ad omnem orandi modū præmitti debet.

O Ratio præparatoria, gratiæ cōtineat postulationē, vt mihi detur agnoscere, quicquid deliquero aduersus decalogi præcepta, meque in posterū emendare, intellectis illis exactius, & (vt par est) ad DEI gloriā & salutē meā solito cautius obseruatis.

Primo ergo, mādatum quodlibet ordine discutiam, attendens quo pacto seruauerim illud, aut violaue- rim, deq; succurrentibus in memoriam delictis, veniam precabor, recitando semel Pater noster.

Porro in excutiendis singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri.

Notan-

Notandum tamen, quod circa præceptum, cuius præuaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset; at eo amplius, quo lapsus fuerit ex assuetudine frequentior; idque similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

Completo de præcepto singulis discursu, post mei accusationem, & gratiæ implorationem, ut ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad **D E V M**, iuxta rei occasionem.

Secundo: similem orationis modum prosequemur circa mortalia peccata, post additionem, & præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim utrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet; cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt; fietque itidem colloquium.

Scien-

SCiendum est: peccatorum vitiorumque notitiam iuuari per contrariorum actuum, & habituum considerationem. Quapropter per gratiam diuinam, & piam quamlibet exercitationem, laborandum est vnicuique, vt virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Tertio: circa tres animæ potentias idem sequitur progressus, per additionem, orationem, & discussionem singularum, cum colloquio ad finem, faciendus.

Quarto: circa quinque sensus corporis, nulla re mutata prætermateria. Vbi subnotandum est, quòd, si quis optet in sensuum suorum usu, **CHRISTVM** imitari, debet in oratione præparatoria seipsum super hoc **DEO** commendare, factæque sensuum singularum examinationi, **Dominicam** orationem subiicere: si vero similè affectet beatæ Virginis Ma-

ria

riæ imitationem, ei se commendet, tanquam à Filio id impetraturæ; & Salutationem angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

*SECUNDVS ORANDI
modus ex vocum orationis singularum, per pensa significatione.*

Additio eadem, quæ superius, it præuia.

ORatio præparatoria personæ congruet, ad quam dirigitur.

Secundus orandi modus est: vt flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis & animi deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem vnã, neq; huc & illuc motis, precationem Dominicam à principio recitemus, & in prima voce, quæ est, Pater, meditationis figamus pedem, quandiu circa eam, variæ nobis significationes, similitudines,

spiri-

spirituales gustus, & alia commotiones deuotæ incident: & ita deinceps per singula eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

REGVLÆ TRES CIRCA

hac seruanda.

PRIMA: vt in tali precatationis cuiuslibet ruminacione, horæ spatium insumamus: quo expleto, Aue Maria, Credo, Anima CHRISTI, & Salue Regina semel, iuxta communem morem, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

SECUNDA est: quod si orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, & interna simul delectatio, postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat; qua elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

TERTIA: vt quando ita contigerit, meditandæ voci vni, aut paucu-

G

lis,

lis, horam impendisse, postridie recitato breuiter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

Post excussam vero ad hunc modum Dominicam precationē totam, succedet Salutatio angelica: deinde alia, atque alia oratio, vt sine interruptione hæc orandi exercitatio procedat.

Adhæc, oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

TERTIVS ORANDI MODUS, per quandam vocum & temporum commensurationem.

Additio ab vtraque superiore nihil differt.

Oratio

O Ratio præparatoria, fiet sicut in secundo modo.

Tertius hic orandi modus in eo consistit, vt inter singulas respirandi vices, singula Dominicæ, alteriusue orationis verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolatae vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate; vel mea ipsius vilitate; vel vtriusq; postremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Adhendæ quoque orationes supra memoratæ, Aue, Credo, &c.

*REGVLAE DVAE HVC
spectantes.*

PRior: vt, finita iuxta hunc orandi modum precatone Dominica, sumatur aliis diebus, vel horis, angelica Salutatio, simili respirationum interuallo tractanda, cum aliis orationibus, vsitato more recitandis.

Posterior: vt, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet preces omnes supradictas, aut earum partes, & paria anhelituum, ac vocum interstitia obseruet.

VITÆ DOMINI
NOSTRI IESV CHRI-
STI MYSTERIA.

NOTANDVM est primitus, omnia sequentium mysteriorum verba, quæ includuntur parenthesi, ex ipsis Euangeliis deprompta esse; non item cætera. Ad hæc, in vnoquoque mysterio, semper aut fere, poni puncta tria, vt expeditior sit contemplatio, quò est distinctior.

DE ANNUNCIATA B.
MARIE VIRGINI CHRISTI IN-
CARNATIONE, DE qua LUCE
PRIMO.

PRIMò: quomodo Angelus Gabriel, Beatam Virginem salutans, diuini verbi conceptionem ei nun-

tiauit. (Ingressus angelus ad eam dixit. Ave gratia plena, &c. Ecce concipies in utero, & paries filium, &c.)

Secundò: confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de Sancti Ioannis Baptistæ conceptione admiranda (Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua, &c.)

Tertiò: respondit Angelo Virgo sancta (Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.)

*DE MARIA, ELISABETH
cognatam suam, visitante; ut habetur Luc. primo.*

Primò: quomodo inuisit Maria Elisabeth, ac S. Ioannes in utero existens, sensit Mariæ salutationem, & gestiit (ut audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in utero eius: & repleta est spiritu Sancto Elisabeth, & exclamauit voce

magna,

magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.)

Secundò: Beata Virgo in hoc canticum præ lætitia prorupit (Magnificat anima mea Dominum, &c.)

Tertiò (mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam.)

*DE CHRISTI NATI-
tate. Luc. Secundo.*

Primò: Beata Maria cum Ioseph sponso suo è Nazareth proficiscitur Bethlehem (Ascendit autem & Ioseph à Galilæa, &c. In Bethlehem, &c. vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore prægnante.)

Secundò: (peperit filium suū primogenitum, & pannis eum inuoluit & reclinauit eum in præsepio.)

Tertiò: eo tempore (facta est cum

Angelo multitudo militiæ cœlestis,
laudantium DEVM, & dicentium,
Gloria in altissimis DEO, &c.)

DE PASTORIBVS.

Luc. secundo.

Primò: pastoribus reuelatur Chri-
sti Natiuitas per Angelum (Euan-
gelizo vobis gaudium magnum, &c.
Quia natus est vobis hodie Salua-
tor, &c.)

Secundò: pastores properant in
Bethlehem (Et venerunt festinantes:
& inuenerunt Mariam, & Ioseph, &
infantem positum in præsepio.)

Tertiò (& reuersi sunt pastores
glorificantes & laudâtes DEVM, &c.)

DE CIRCVMCISIONE;

ibidem.

Primò: circumcisus est Puer.

Secundò (vocatum est nomé eius
IESVS, quod vocatum est ab Angelo,
priusquam in vtero conciperetur.)

Ter-

Tertiò : redditus est Matri suæ
Puer, quæ illi compatiēbatur de fan-
guinis visa effusione.

DE TRIBVS MAGIS RE-
gibus. Math. secundo.

Srimò : tres Magi Reges ad pue-
rum IESVM adorandum venerunt,
stella duce, ita attestantes : (Vidimus
enim stellam eius in oriente, & ve-
nimus adorare eum.)

Secundò (procidentes adoraue-
runt eum, & apertis thesauris suis,
obtulerunt ei munera, aurum, thus
& myrrham.)

Tertiò (responso accepto in so-
mnis, ne redirent ad Herodem, per
aliam viam reuersi sunt in re-
gionem suam.)

✠ (o) ✠

G s

DE

*DE PURIFICATIONE B.
Virginis, & pueri IESV presenta-
tione. Luc. secundo.*

Primò: Detulerunt puerum in templum, vt præsentarent eum DEO, tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus; (par turturum, aut duos pullos columbarum.)

Secundò: Simeon veniens eadem hora in templum (accepit eum in vlnas suas, & benedixit DEVM & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c.)

Tertiò: Anna (superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.)

*DE FUGA IN ÆGY-
ptum. Math. secundo.*

Primò: volens Herodes Puerulum IESVM interficere, occidi fecit in-

nocen.

nocētes, præmonito Ioseph per Angelum, vt in Ægyptum profugeret. (Surge & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Ægyptum.)

Secundò: iter corripuit Ioseph Ægyptum versus (qui consurgens, nocte, &c. secessit in Ægyptum.)

Tertiò: (& erat ibi, vsq; ad obitum Herodis.)

DE REDITV AB ÆGYPTO. Math. secundo.

Primò: admonetur Ioseph ab Angelo, vt in terram Israel reuertatur. (Surge & accipe Puerum & Matrem eius, & vade in terram Israel.)

Secundò (Qui consurgens, &c. venit in terram Israel.)

Tertiò: Eo quod regnabat Archelaus filius Herodis in Iudæa, recessit in Nazareth.

*DE VITA DOMINI AB
anno etatis sue duodecimo usq³ ad
trigesimum. Luc. se-
cundo.*

PRIMO: quomodo subditus erat,
& obediens parentibus.

Secundò (Proficiebat sapientia,
& ætate, & gratia, &c.)

Tertiò: videtur fabrilem artem
exercuisse; cum dicat sanctus Mar-
cus cap. 6. (Nonne hic est faber?)

*DE ASCENSV IN TEM-
plum anno duodecimo. Luc.
secundo.*

PRIMO: natus IESVS annos duo-
decim, è Nazareth profectus est
Hierosolymam.

Secundò: remansit illic nesciis pa-
rentibus.

Tertiò: post triduum inuenerunt
eum in templo, sedentem inter do-

ctores;

ctores ; & ipse illis causam moræ
percontantibus, respondit : (Nescie-
batis quia in his quæ patris mei sunt,
oportet me esse ?)

DE BAPTISMO. EIVS.

Math. tertio.

Primò : Matri valedicens, è Naza-
reth ad Iordanis flumen se contu-
lit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

Secundò : baptizatus est à Ioanne,
excufante se primum de indignitate;
sed compulso his verbis : (Sine mo-
do ; sic enim decet nos implere
omnem iustitiam.)

Tertiò : descendit Spiritus fan-
ctus super eum, & vox de cælo sic
attestans (hic est filius meus dile-
ctus, in quo mihi com-
placui.)

✠ (o) ✠

DE TENTATIONE CHRISTI.
Luc. quarto. & Math.
quarto.

Primò: post baptismum secessit in desertum **CHRISTVS**, & ibi per dies quadraginta & totidem noctes ieiunauit.

Secundò: ter ab inimico tentatus est (accedens tentator dixit ei, Si filius **DEI** es, dic vt lapides isti panes fiant. Mitte te deorsum. Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.)

Tertiò: (Angeli accesserunt, & ministrabant ei.)

DE APOSTOLORVM
vocatione.

Primò: videntur sancti Petrus & Andreas, fuisse ter vocati. Primum ad solam quandam **CHRISTI** notitiam, Ioan. primo: Deinde ad sequelam solum temporaneam, cum ani-

mo re-

mo reuertendi ad piscationem: Luc. quinto. Vltimò, ad perpetuã seque- lam. Matth. quarto, & Marc. primo.

Secundò: vocauit filios Zebedæi Matth. quarto: Et Philippum; Ioan. prim: Et Matthæum; Matth. nono.

Tertiò: vocati sunt reliqui, licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expresse mentio non fiat in Euangelio.

TRia hic expendenda sunt. Pri- mùm: quomodo erant Apostoli abiectæ conditionis.

Secundò: ad quantam fuerint di- gnitatem, & quam suauiter vocati.

Tertiò: quibus gratiæ donis, supra omnes veteris testamenti patres, no- uique Sanctos, euecti sint.

*DE PRIMO CHRISTI MI-
raculo factò in nuptiis. Ioan.
secundo.*

PRimò: Inuitatus fuit **CHRISTVS** cum discipulis suis ad nuptias.

Secun-

Secundò: deficere vinum Mater
commonuit. (Vinum non habent)
Et ministris dixit (Quodcunque di-
xerit vobis facite.

Tertiò: aquam in vinum Domi-
nus conuertit (Et manifestauit glo-
riam suam, & crediderunt in eum di-
scipuli eius.)

DE FUGATIS E TEMPLO
negotiatoribus prima vice, Ioan.
secundo.

Primò: eiecit de templo venden-
tes illic, & ementes; facto ex funi-
culis flagello.

Secundò (nummulariorum effu-
dit æs & mensas subuertit.)

Tertiò: vendentibus columbas
mansuete inquit: (auferre ista hinc
& nolite facere domum Patris
mei; domum negotia-
tionis.)

*DE SERMONE CHRISTI,
habito in monte. Math.
quinto.*

Primò: ad dilectos suos discipulos, octo CHRISTVS beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu: Mites: Qui lugēt: Qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: Misericordes: Mundo corde: Pacifici: Qui persecutionem patiuntur.

Secundò: eos exhortatur, vt acceptis donis seu talentis, vtantur recte. (Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est.)

Tertiò: ostendit non soluere se legem sed implere; explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoque inimicis, (Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Benefacite iis, qui oderunt vos.)

*DE SEDATA MARIS
tempestate. Matth. octauo.*

Primò: dormiente CHRISTO coorta est in mari vehemens tempestas.

Secundò: excitarunt è somno eum territi discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei?)

Tertiò: ventis & mari præcepit, vt conquiescerent. & facta est statim tranquillitas: vnde obstupentes homines dicebant (Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?)

*DE AMBVLATIONE
super aquas. Matth. 14.*

Primò: cum in monte adhuc esset CHRISTVS, discipulis in nauiculam abire iussis, & (dimissa turba, ascendit in montem solus orare.)

Secundò: cum agitaretur noctu

nau-

nauicula, eò ipse venit, ambulans super aquas : vnde perterrefacti discipuli, phantasma esse iudicabant.

Tertiò: postquam dixerat ad eos (ego sum, nolite timere) sanctus Petrus accedendi petiit facultatem; & gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cœpit; quẽ increpans Dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & cessauit ventus.

*DE MISSIS AD PRAE-
dicandum Apostolis. Matth.
decimo.*

PRimò: Discipulis IESVS conuocatis, dedit potestatem eiiciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

Secundò: prudentiam eos docuit, & patientiam. (Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.)

Tertiò:

Tertiò: profectiois exponit modum (gratis accepistis, gratis date: nolite possidere aurum neq; argentum.) Ad hæc, materiam prædicationis expressit. (Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum.)

*DE CONVERSIONE
Magdalene. Luc. septimo.*

Primò: CHRISTO accumbente mensæ in Pharisei domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in ciuitate peccatrix (siue * Maria Magdalena, soror Marthaæ fuerit, siue alia) deferens alabastrinum vas, vnguento plenum.

Secundò: stans retro cœpit pedes eius rigare lachrymis, & capillis suis abstergere; deosculari; & vngere.

Tertiò: criminatam eam à Pharisæo defendit CHRISTVS; & ad ipsam ait (Remittuntur ei peccata multa,

quo-

quoniã dilexit multum) Et ad ipsam
deinceps (Fides tua te saluam fecit,
vade in pace.)

*DE QVINQVE MIL-
lium hominum refectiõne.*

Math. 14.

Primò: rogabant IESVM discipuli,
vt dimitteret astantes turbas.

Secundò: ipse afferri iussit, quos
habebant panes, eosq; præmissa be-
nedictiõne frangens, discipulis por-
rexit, turbis hominum discumbere
iussis, apponendos.

Tertiò: comederunt, & saturati
sunt, & superauerunt cophini duo-
decim.

*DE TRANSFIGVRATIO-
ne CHRISTI. Math. 17.*

Primò: assumptis IESVS charissi-
mis tribus discipulis, Petro, Ioan-
ne, & Iacobo, (trãfiguratus est ante

eos;

eos; resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba, sicut nix.)

Secundò: loquebatur cum Moyse & Helia.

Tertiò: rogante Petro, ut fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cœlo (Hic est filius meus dilectus, &c. ipsum audite) Vnde consternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo CHRISTVS, dixit. (Surgite & nolite timere, &c. nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat.)

DE LAZARI SVSCITATIONE. Ioan. 11.

Primò: Audito CHRISTVS nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, ut euidentius foret miraculum.

Secundò: antequam suscitaret mor-

tuum,

tuum, vtriusque sororis fidem exstimulat. (Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet.)

Tertiò: collachrymatus, ac precatus prius, suscitauit illum: fuit autem, quo vsus est, suscitandi modus, per mandatum; (Lazare veni foras.)

DE COENA APVD BETHANIAM. Matth. 26.

Primò: cœnabat CHRISTVS in domo Simonis leprosi, & pariter Lazarus.

Secundò: effudit Maria vnguentum super caput eius.

Tertiò: obmurmurat Iudas (vt quid perditio hæc?) Denuo vero excusat CHRISTVS Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.)

DE DIE PALMARVM.

Math. 21.

Primò: præcepit Dominus adduci asinam, & pullum (Soluite & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confestim dimittet eos.)

Secundò: asinam conscendit, apostolorum vestibus instratam.

Tertiò: Excepturus eū populus, cum veniret obuiã, vestimentis suis, & ramis arborum sternebat viam & canebat. (Osanna, filio David, benedictus qui venit in nomine domini, Osanna in altissimis.)

DE PRÆDICATIONE

in templo. Luc. 19.

Primò: docebat quotidie in templo.

Secundò: finita prædicatione in

Betha-

Bethaniã redibat, nemine apud Hierosolymam ipsum excipiente.

DE COENA VLTIMA.

Math. 26. & Ioan. 13.

Primò; comedit cum discipulis paschalem agnum, eosque de imminente sua morte præmonuit: (amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.)

Secundò: lauit eorum, Iudæ quoque ipsius pedes, Incipiens à Petro: qui ad maiestatem CHRISTI, & indignitatem suam respiciens, sese opponerat. (Domine tu mihi lauas pedes?) Ignarus scilicet præberi à Domino exēplum humilitatis, ita postea declarāte: (Exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.)

Tertiò: sanctissimum Eucharistię Sacramentum instituit, in signū sum-

H mæ di-

mæ dilectionis, his verbis vtens. (Accipite & comedite, &c.) Expleta autem cœna, Iudas ad vendendum illum egressus est.

*DE MYSTERIIS POST
cœnam & in horto gestis. Matt.
26. & Marc. 14.*

Primò: peracta cœna, & hymno dicto, profectus est CHRISTVS ad Oliueti montem cum discipulis suis vndecim, metu plenis: & octo remanere iussit Gethsemani (Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem.)

Secundò: ductis secum tribus, Petro, Iacobo, & Ioanne, orauit ter dicēs, (Patet mi, si possibile est, transeat à me calix iste, veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.) Et in agonia existens prolixius orabat.

Terriò: cum eo timoris redigi se passus fuisset, vt diceret (Tristis est anima mea vsque ad mortem.) Et-

iam

iam sanguinem sudavit copiosum teste Luca. (Factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram) Vnde conicere licet, vestimenta eius iam tum fuisse madefacta cruore.

DE COMPREHENSIONE
CHRISTI, & translatione ad Anne
domum, Matt. 26. Luc. 22. &
Mar. 14. Joan. 18.

Primò: permisit se Dominus osculo à Iuda tradi, & quasi latronem comprehendi: (Tanquam ad latronem existis cum gladiis ac fustibus comprehendere me: Quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non me tenuistis) Ipsoq; interrogante (Quem quæritis?) Corruerunt in terram inimici omnes.

Secundò: seruum Pontificis percutienti Petro ait (Mitte gladium tuum in vaginam) & sanauit seruum.

H 2

Tertiò

Tertiò: captus & à discipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur; ubi à Petro, paulo post secuto, semel negatus est, & alapam accepit à ministro quodã obiiciente (sic respondes pontifici?)

*DE GESTIS POSTEA IN
domo Caiphae. Math. 26.*

Primò: abducitur ligatus CHRISTVS ab Anna in domum Caiphae: ubi Petrus rursus eum bis negavit, atque respiciente ipsum Domino (Egressus foras fleuit amare.)

Secundò: permansit ligatus tota illa nocte.

Tertiò: circumstantes eum satellites illudebant, vexabant, & velata facie colaphis cædebant, interrogantes (Prophetiza nobis CHRISTE, quis est qui te percussit?) ac modis aliis blasphemabant.

¶ (o) ¶

DE

*DE CHRISTI APVD PI-
latum accusatione. Math. 26. Luc.
23. Marc. 15. & Joan.
18.*

Primò : Traducitur deinceps ad
Pilatum CHRISTVS, & coram eo
à Iudæis. calūniosè accusatur (Hunc
inuenimus subuertentem gentem
nostram, & prohibentem tributa da-
ri Cæsari.)

Secundò : eo semel atque iterum
examinato, retulit Pilatus. (Ego nul-
lam inuenio in eo causam.)

Tertiò : Barabbæ latronis, quam
CHRISTI IESV liberationem, malle
se Iudæi proclamant (Non hunc
sed Barabbam.)

*DE TRANSMISSO CHRI-
sto ad Herodem. Ibidem. Luc. 23.*

Primò : Transmisit Pilatus CHRI-
STVM ad Herodem, æstimās quod
esset Galilæus.

Secundò: Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet à Iudæis valide accusaretur.

Tertiò: ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

DE REVERSIONE AB

Herode ad Pilatum. Matth. 27.

Luc. 23. Marc. 15. &

Joan. 19.

Primò: CHRISTVM remisit ad Pilatum Herodes, & ambo ea ipsa die, cum prius inimici essent, sibi inuicem reconciliati sunt.

Secundò: IESVM flagellis cedi iussit Pilatus: milites eundem spinis coronarunt, atque purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Aue Rex Iudæorum) Et colaphos simul impingebant.

Tertiò (exiuit ergo IESVS portans coronam spineam & purpureum ve-

stimen-

stimentum) & Pilatus (dicit illis: Ecce homo) Pontifices vero conclamabant (Crucifige, Crucifige eum.)

**DE CONDEMNATIONE
& crucifixione IESV CHRISTI.**

Joan. 19.

Primò: sedens pro tribunali Pilatus CHRISTVM iudicavit, & tradidit crucifigendum, posteaquam negantes eum Iudæi suum Regem esse, dixerunt (Non habemus Regem nisi Cæsarem.)

Secundò: baiulavit CHRISTVS crucem suam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyreneus illam post eum ferre compulsus est.

Tertiò: Inter duos latrones crucifixus fuit ascripto titulo (IESVS Nazarenus Rex Iudæorum.)

DE MYSTERIIS IN CRUCE
 factis. *Math. 27. Luc. 23.*
Joan. 19.

Primò blasphemias pertulit in
 cruce (Vah qui destruis templum
 DEI, &c. Descende de cruce.) Et diui-
 sa sunt vestimenta eius.

Secundò: Effatus est Dominus in
 Cruce verba septem. Orans videlicet
 pro crucifigentibus: Latroni par-
 cens: Matrem & Ioannem, sibi mu-
 tuo commendans: Exclamans (Si-
 tio) Quando aceto eum potauerunt:
 & deinde se à Patre dicens dereli-
 ctum: postea (Consummatum est)
 Ac postremo (Pater in manus tuas
 commendo spiritum meum.)

Tertiò: Sol obscuratus est, ipso ex-
 pirante; & petra scissæ sunt; aperta
 quoque monimenta; & velum tem-
 pli à summo ad infimam vsq; partem
 scissum; & latus lancea confossum a-
 quam & sanguinem effudit.

DE MYSTERIO SEPVL-
tura. *Ibidem.*

PRimò : De Cruce sublatus est mortuus Dominus per Ioseph, atque Nicodemum, in conspectu ipso Matris afflictissimæ:

Secundò : Delatum est ad sepulchrum corpus vinctum & inclusum.

Tertiò : adhibiti sunt inibi custodes.

DE CHRISTI RESURRE-
ctione & apparitione prima.

PRimùm: Apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit; cum dicat scriptura, quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat; id nobis tamen relinquit pro certo, tanquam intellectum habentibus: ne alioqui iure audiamus illud: Adhuc & vos sine intellectu estis?

*DE SECVNDA APPA-
ritione. Marc. 16.*

Primò: Summo mane ad monu-
mentū profectæ sunt Maria Mag-
dalenæ, Iacobi, & Salome, inter se di-
centes: (Quis reuoluet nobis lapi-
dem ab ostio monumenti?)

Secundò: viderunt lapidem re-
uolutum, & angeli dictum audierunt
(IESVM quæritis Nazarenum Cruci-
fixum. Surrexit, non est hic.)

Tertiò: apparuit Mariæ Magda-
lenæ, quæ, aliis digressis, iuxta sepul-
chrum restiterat.

*DE APPARITIONE
tertia. Matth. ultimo.*

Primò: redibant à monumento
mulieres cū timore simul & gau-
dio ingenti, vt narrarent discipulis,
quicquid de Domini Resurrectione
intellexerant.

Secun-

Secundò: apparens eis in via Christus, ait (Aue) Et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes eius, ipsum adorarunt.

Tertiò: affatus est illas Dominus (Nolite timere: Ite nunciate fratribus meis, vt eant in Galilæam, ibi me videbunt.)

*DE APPARITIONE
quarta. Luc. ultimo.*

Primò: Audita Petrus ex mulieribus Christi Resurrectione, cucurrit ad monumentum.

Secundò: introgressus sola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Tertiò: cogitanti super his Petro Christus se ostendit: vnde dicebant Apostoli (Surrexit Dominus vere & apparuit Simonni.)

DE APPARITIONE

quinta. Ibidem.

Primò : duobus discipulis, deinceps apparuit, cum irèt in Emaus, & de ipso colloquerentur.

Secundò : Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria passionis, atque Resurrectionis ipsis exposuit. (O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ. Nõne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?)

Tertiò : rogatus, cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit. qui subito in Hierusalem reuersi, nunciauerunt Apostolis, quomodo vidissent eum, & in fractione panis agnouissent.

DE APPARITIONE

sexta. Joan. 20.

Primò : Discipuli omnes præter Thomam, domi congregati erant propter Iudæorum metum.

Secun-

Secundò: Ingressus ianuis clausis
CHRISTVS (stetit in medio, & dixit
eis; pax vobis.)

Tertiò: Spiritum sanctum eis de-
dit, & ait (Accipite Spiritũ sanctum,
quorum remiseritis peccata, remit-
tantur eis, &c.)

DE APPARITIONE

Septima. Ibidem.

PRimò: S. Thomas, cum apparitio-
ni prædictæ non interfuisset, pro-
testatus erat: (Nisi videro, &c. non
credam.)

Secundò: (Post dies octo, iterum
clausis ianuis obtulit se videndum
CHRISTVS, & Thomæ dixit; (in-
fer digitum tuum huc, & vide, &c. &
noli esse incredulus, sed fidelis.)

Tertiò: Exclamavit Thomas (Do-
minus meus & DEVS meus.) Cui
subintulit CHRISTVS (Beati qui non
viderunt, & crediderunt.)

DE APPARITIONE

octava. Joan. ultimo.

Primò: Palam se denuo fecit Christus piscantibus septem discipulis; qui, cum tota nocte nil cepissent, iactum ad mandatum eius rete (iam non valebant illud trahere præ multitudine piscium.)

Secundò: per id miraculum, agnoscens eum Ioannes, ait Petro (Dominus est) qui confestim desiliens in mare, ad Christum accessit.

Tertiò: dedit eis, vt comederent panem & piscem. Postea Petro, an se diligeret, ter interrogato, suum ouile commendauit (pascere oues meas.)

DE APPARITIONE NO-

na. Matth. ultimo.

Primò: ex Domini mandato abeunt discipuli ad montem Thabor.

Secun-

Secundò: iis apparens ille, inquit:
(Data est mihi omnis potestas in cœ-
lo, & in terra.)

Tertiò: mittens eos ad prædican-
dum per vniuersum orbem, sic man-
dauit: (euntes ergo docete omnes
gentes, Baptizantes eos in nomine
patris, & filij, & Spiritus sancti.)

DE APPARITIONE

decima. 1. Cor. 15.

DEinde visus est plusquam quin-
gentis fratribus simul.)

DE APPARITIONE VN-

decima. Ibidem.

Apparuit deinde Iacobo.

DE APPARITIONE

duodecima.

Apparuisse Christum etiam Iose-
pho ab Arimathia, legitur in ha-
giographis quibusdam; & verisimile
est, atque mediatu pium.

DE

DE APPARITIONE DE-
cima tertia. 1. Corinth. 15.

Apparuit & beato Paulo post Ascensionem. (Novissime autem omnium tanquam abortiuo visus est & mihi) inquit ipse. Apparuit etiam Patribus in limbo, quo ad animam, & postquam inde educti sunt.

Deniq; resumpto corpore, apparebat passim discipulis, & cum eis crebro versabatur.

DE ASCENSIONE
CHRISTI. Act. 1.

Primò : Postquam iam per dies quadraginta multoties se **CHRISTVS** Discipulis suis viuum exhibuisset, (in multis argumētis, &c. loquens eis de regno **DEI**.) Misit eos Hierosolyman, vt promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.

Secundò : Eduxit eos ad Oliueti

mon-

montem. (Et videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.)

Tertiò : Iisdem in cœlum susipientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, Quos angelos fuisse credimus: (Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic IESVS, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet, quem admodum vidistis eum euntem in cœlum.)

*REGVLAE ALIQVOT,
ad motus animæ, quos diuersi excitant
spiritus, discernendos; ut boni solum
admittantur, & pellantur
mali.*

DVERTENDVM est: quod potissimum conueniunt exercitiis primæ hebdomadæ.

Prima

Prima regula est: Quod illis, qui facile peccant lethaliter, & peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis, & sensuum delectationes obiicere, ut eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus vero bonus, è contrario, conscientiam illorum pungit assidue, & per syndesimonis rationisque officium à peccando deterret.

Secunda: Quod aliis hominibus, qui se à vitiis, & peccatis purgandos curant sollicitè, & in obsequij divini studio magis ac magis in dies promouent, immittit spiritus malignus molestias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, & alias id genus perturbationes, quibus profectum illum impediat. Spiritui autem bono, ex opposito proprium, consuetumque est, recte agentibus, animum ac vires addere, consolari, deuotionis lachry-

mas

mas ciere, illustrare mentem, & tranquillitatem dare, sublatis obstaculis omnibus, vt expeditius, alacriusque per opera bona semper ultra tendant.

Tertia: Quod spiritualis proprie consolatio, tunc esse noscitur, quando per internam quandam motionem exardescit anima in amorem Creatoris sui, nec iam creaturam ullam, nisi propter ipsum potest diligere. Quando etiam lachrymæ funduntur, amorem illum prouocantes, siue ex dolore de peccatis profluant, siue ex meditatione passionis **CHRISTI**, siue alia ex causa qualibet, in **DEI** cultum, & honorem recte ordinata. Postremò, consolatio quoque dici potest, fidei, spei, & charitatis quodlibet augmentum. Item lætitia omnis, quæ animam ad cœlestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem, &

pacem

pacem cum Domino habendam, solet incitare.

Quarta: Quod spiritualis, è contra desolatio vocari debet, quævis animæ obtenebratio, conturbatio, instigatio ad res infimas, seu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, siue tentatio trahens in diffidentiam de salute, & spem, caritatemque expellens. Vnde se anima tristari, tepescere, ac torpere sentit, & de ipsius DEI Creatoris sui clementia, prope desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiam, quæ ab vtraque oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositæ.

Quinta: Quod tempore desolationis nihil deliberandum, aut innouandum est circa propositum animi, aut vitæ statum, sed in eis perseverandum quæ fuerant prius constituta, puta præcedente die, vel hora

conso-

consolationis : * Quemadmodum * cc
 enim, dum fruitur quis consolatione
 illa, quam diximus, non proprio suo,
 sed boni spiritus instinctu regitur ;
 ita, obuersante sibi desolatione, agi-
 tur à malo spiritu ; cuius instigatione
 nihil vnquam recte conficitur.

Sexta : Quod tametsi desolatione
 affectus homo priora sua consilia
 minime debet immutare ; expediet
 tamen prouideri, & augeri ea, quæ
 contra desolationis impulsus ten-
 dunt : qualia sunt ; insistere orationi,
 & meditationi, cum discussione sui,
 ac pœnitentiæ aliquid assumere.

Septima : Quod quamdiu premi-
 mur desolatione, cogitandum est,
 nos interim relinqui à Domino no-
 bis ipsis, probationis causa, vt per
 naturales quoque vires, insultibus
 inimici nostri obsistamus. Id quod
 possumus haud dubie, * assistente no- * dd
 bis iugiter præsidio diuino : licet tunc

nequa-

nequaquam sentiatur, eo quod feruorem pristinum charitatis Dominus subtraxerit; relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandū, & ad consequendā salutē, satis esse queat.

Octava: Quod hominem tentatione pulsatum, mire iuuat patientiæ seruandæ studium: vt quæ vexationibus huiusmodi proprie opponitur, & è diametro resistit.

Accersenda etiam spes est, & cogitatio, ad futuræ breui consolationis: si præsertim per sanctos conatus, in sexta regula signatos, desolationis impetus frangatur.

Nona: Quod causæ desolationis tres sunt præcipuæ. Prima, Quia propter nostram in spiritualibus studiis, seu exercitiis tepiditatem, atque acediam, consolatione diuina merito priuamur. Secunda: Vt probe mur quinam sumus, & quomodo in DEI seruitium & honorem, absque

præ-

præsente quodam consolationum, donorumque spiritualium stipendio nosmet impendimus. Tertia: Ut certi plane simus nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lacrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hæc gratuita esse DEI dona, quæ si vendicemus nobis, vt propria, superbiæ & vanæ gloriæ crimen, non sine salutis graui periculo, incursumus.

Decima: Quod fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, & robur animi mature comparet, ad impetum eius reprimendum.

VNdecima: vt ille idem, affluente consolatione seipsū deprimat, ac

vilifa-

vilifaciat quantum potest; reputando secum, quam imbellis, quamq; ignauus esse apparebit, desolatione impugnante; nisi per gratiæ & consolationis diuinæ opem, cito subleuetur. Contra vero ille, quem desolatio molestat, æstimare debet cum DEI gratia, se posse plurimum, facileque aduersarios suos omnes deuiturum esse, dummodo in DEI virtute collocet spem suam, & animum suum corroboret.

DVodecima: Quòd hostis noster, naturam & morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, & animi peruicaciam. Nam sicut fœmina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & constanti vultu ~~prospicit~~, abiicit illico animum, ac terga vertit: si vero timidum, fugacemque esse animaduertit, in extremam surgit audaciam, & illum ferociter inuadit: Itidem consuevit

dæmon

dæmon animo & robore plane destitui, quoties spiritualementem athletam, corde imperterritum, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: Sin autem trepidet, ad primos impetus sustinendos, & quasi animū despondeat, nulla est bestia super terram, inimico illo tunc efferatior, acrior, & pertinacior in hominē, vt cum pernicie nostra, malignæ, obstinatæque mentis suæ desiderium adimpleat.

Decima tertia: Quod idem inimicus noster morem insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam, honestorum parentum filiā, vel vxorem viri alicuius probi, volens seducere, summo opere procurat, vt verba, & consilia sua occulta sint; nilq; reformidat magis ac ægre fert, quàm si puella patri suo, vel vxor marito, illa patefaciat, cum sciat hoc pacto de votis, & conatibus suis actū esse. Ad eundem modum obnixe sat-

agit diabolus, vt anima, quam circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur vero maxime, & grauissime cruciatur, si cui, vel confessionem audienti, vel spirituali homini, molimina sua detegantur, à quibus ita excidere se funditus intelligit.

Decimaquarta: Quod solet etiam aduersarius imitari aliquem belliducem, qui obsessam arcem expugnare, atque deprædari cupiens, explorata prius natura, & munitio-
ne loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum & ille circuit animam, & callide inquirit, quarumnam virtutum præsiis, moralium scilicet, aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaque potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis minus cæteris

firma-

firmatam, custoditamque esse præ-
uiderit.

*REGVLÆ ALIÆ VTI-
les ad pleniorẽ spirituum discretio-
nem, & secunda hebdomada po-
tissimum conuenien-
tes.*

PRI MA est: Quod proprium est
DEI, & Angeli cuiusque boni, ve-
ram infundere spiritualem læti-
tiam animæ, quam mouent, sublata
tristitia, & perturbatione omni, quã
ingessit dæmon; cum hic è contra-
riõ, sophisticis argumentis quibus-
dam, veri speciem præ se ferentibus,
lætitiã illam in anima repertam,
oppugnare soleat.

SECUNDA: Solius est DEI, consolari
animam, nulla præcedente conso-
lationis causa; cum sit hoc proprium
Creatoris, suam ingredi creaturam,

& illam in amorem sui totam conuertere, trahere, & mutare. Causam vero præcedere nullam, tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostræ quicquam obiectum est, quod eiusmodi consolationem causare ex se possit.

Tertia: Quoties præcessit consolationis causa, auctor eius potest existere tam malus Angelus, quam bonus; sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, ut anima in boni cognitione, & operatione magis proficiat; malus autem, ut male agat illa, & pereat.

Quarta: Id moris est spiritui maligno, ut in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis piis animæ votis, primum obsecundet; mox inde ad peruersa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio, bonas sanctasque hominis cogitationes sequi, & fouere; at deinde in occultas

fallacia-

fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Quinta: Sedulo & accurate excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium & finem suum. quæ tria si recte se habeant, angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: sin autem per discursum mentis, aliquid offeratur vel sequitur, quod ex se malum sit; vel auocet à bono; vel ad minus bonum impellat, quam anima, prius quærendo sequi decreuisset; vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet; sublata quæ prius aderat, quiete, pace, & trāquillitate; euidens tunc erit indicium, auctorem esse cogitationis eiusmodi, spiritum malignum, utpote vtilitatem nostræ semper aduersantem.

Sexta: Quoties contingit in aliqua suggestionem deprehendi hostem ex cauda sua serpentina; id est, sine

I ; malo,

malo, quem semper nos insinuare studet; tunc plurimum iuuat, reuoluerere discursum totum, & notare, quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis; & quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatem, animi serenitatem, sensim amouere, ac venenum suum infundere tentarit, vt per huiusmodi experimentum cognitæ illius fraudes, facilius deinceps caueantur.

SEPTIMA: eorum, qui promouent in bono salutis, animis se insinuat vterq; spiritus diuerso modo: bonus quidem leniter, placide, ac suauiter, sicut aquæ stilla in spongiam illabens; malus vero duriter, implacide, & violenter, cum strepitu quodam, ~~licet inder~~ decidens in petram: illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus vsu venit. Cuius sane diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet similis est vel

diffi-

diffimilis animæ ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu & pulsu, qui facile aduerti queat, ei se coniungit: Si conformem vero, tanquam in propriam & apertam domum subit cum quiete.

Octaua: Quoties sine præuia vlla causa, consolatio nobis adest, quamuis ei, tanquam diuinitus immisæ, vt supra dictum est, nihil fallaciæ subelle possit; debemus tamen attente, ac sollicite distinguere præsens consolationis tempus à proximo sequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, discursu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu, aliqua sentiamus, vel delibremus, quæ cū ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent

discussione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

*REGVLAE NON NVL-
la, in distribuendis eleemosynis
seruanda.*

PRIMA: Si quid erogare libeat in homines genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus, Attendendæ erunt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc est; vt affectus erga tales meus, rectâ proueniat ex amore DEI; quem certe amorem debeo sentire in me, vt radicem esse & causam cuiuscunque ~~meæ~~ affectionis, erga cognatos, & amicos omnes; ac operam dare, vt in hoc præsentî negotio, præcipua ea ratio elucescat.

* *ee* SECUNDA: Vt * considerem, si quis alter cui parem mecum statum, seu

perfe-

perfectionis gradum optē, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ, dictaturus sim rationem. Hac igitur & me uti par est.

Tertia: Ut cogitem, si mihi, vitæ nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem potissimum. Ita ergo agendum in præsentia decernam.

Quarta: ut prospiciam similiter, quid mallet in die iudicij à me fuisse super his transactum: Id quod & nunc citra dubium præeligam.

Quinta: ut quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor prædictas sedulo expendam, & iuxta eas examinem affectum: ~~nam ac~~ elemosyna, seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero.

Sexta: Quamuis facultates diuino

cultui & vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpã assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus; cum tamen plurimis, in determinanda propriis suis sumptibus iusta portione, soleat, de excessu scrupulus incidere, operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum recte disponere.

Septima: Propter rationes dictas, & alias plerasque, in administrandis iis, quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinet: optimum ac securissimum est unicuique distributionis curam subeunti, vt suæ subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum proxime conformet ad exēplar Domini nostri IESU CHRISTI, summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem Episcopi, vi-

lem

lem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitæ genere prouideri conuenit: habita interim ratione personarum, & statuum ipsorum; sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna; qui diuisis per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus vnâ erogabant; alteram dicabant in templi, & diuini cultus ministerium; & tertiam postremo necessitati suæ reseruabant.

QVÆDAM NOTATV

*digna, de scrupulis, quos anima
demon iniicit, digno-
scendis.*

PRI MV M : Vulgo scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu & iudicio, aliquid concludimus peccatum esse, cum peccatum non sit: veluti, si quis animaduertens se crucem,

ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autē non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

Secundum: Scrupulus proprie dicens est, quoties post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admissi suspicio. Et quamvis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccasse; ambiguitatem tamen quandam, atque animi perturbationem sentimus; à dæmone videlicet obtrusam.

Tertium: Prior scrupuli species, improprie sic dicti, prorsus abhorrenda est, ut erroris plena. Posterior vero, per tempus aliquod (dum præsertim recens est vitæ melioris institutio) animam rebus spiritualibus vacantem, nō parum iuvat; cum eam mirum in modum purget, at-

que

que ab omni peccati specimine abducatur; iuxta illud Diui Gregorij. Bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, vbi culpa non est.

Quartum: Callide obseruare solet inimicus, qualis nam sit animæ cuiusuis conscientia: crassiorne, an delicatior. Et si quam innenit delicatam, multo quoque delicatior em efficere nititur, & in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt sic misere turbatam, à profectu spiritali tandem deiiciat. Puta si animã nouerit, quæ peccato nulli consentiat, mortali, siue veniali, immo ne umbram quidem (vt sic dicamus) voluntarij peccati sustinere queat; tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obucere, eo iatagit adducere, vt peccatum sibi esse credat, quod reuera non est; cuiusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Crassam è di-

uerfo animam, seu conscientiam, reddere crassiolem studeat; vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac indies minus respiciat.

Quirtum: Vt anima progredi valeat in via spirituali, ad illius partis oppositum tendat necesse est, in quam inimicus tentat pertrahere: vt si laxiorem iste conscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorem: aut relaxet contra, si dæmon nimium velit restringere. Sic enim continget, vitatis extremæ vtriusque partis periculis, animam ipsam in medio quodam quieto, & securo statu, iugiter manere.

Extra: Quotiescunque homini, dicere, aut agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiæ vsu, vel maiorum nostrorum sensu nō dissonat, quodque tendit in DEI gloriam, obuiat extrinsecus suggestio dissuadens, ne

dicat,

dicat, aut agat illud propositum, adducta vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cuiusvis fucata quadam ratione: Tunc ad DEVM eleuanda mens est: sique appareat, ad eius gloriam spectare dictum, aut factum eiusmodi, vel certe contrarium non esse, tendendum recta erit aduersus talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico respondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cœpi, nec propter te finiam.

*REGVLÆ ALIQVOT
seruande, ut cum orthodoxa Ec-
clesia vere sentiamus.*

PRIMA: sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper paratus promptusque animus, ad obediendum veræ Christi sponsæ, ac sanctæ Matri nostræ, quæ est orthodoxa, catholica, & Hierarchica Ecclesia.

Secun-

Secunda: laudare conuenit solitam fieri sacerdoti confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sacræ sumptionem, annuam vt minimum, cum sit laudabilius, octauo quoq; die, aut semel saltem in mense quolibet, seruatis interin conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

Tertia: commendare CHRISTI fidelibus, vt frequenter ac deuote Missæ sacrum, seu sacrificium audiant. Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & precationibus quibuscumque, vt sunt, quas vocamus horas canonicas.

Quarta: laudare plurimum religionum status, atque cælibatum, seu virginitatē matrimonio præferre.

Quinta: comprobare vota religiosorum de seruanda castitate,

pau-

paupertate, obedientiaque perpetua, cum aliis perfectionis, & supererogationis operibus. Vbi obiter notandum est, quod cum voti ratio ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ Christianæ: de aliis, quæ ab ipsa perfectione potius auertunt, vt de negotiatione, vel matrimonio, votum nunquam emitendum sit.

Sexta: Laudare præterea reliquias, venerationem, & inuocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesq; pias: indulgētias, iubilæa, candelas in templis accendi solitas, & reliqua huiusmodi pietatis, ac deuotionis nostræ adminicula.

Septima: Extollere ~~abstinentiæ~~ ac ieiuniorum vsum, vt quadragesimæ, quatuor temporum, vigiliarum, sextæ feriæ, sabbati, aliorumque pro deuotione susceptorum. Item spontaneas afflictiones sui, quas pœnitentias

tias

cias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

Octava: Laudare in super templorum extruções, atque ornamenta, nec non imagines; tanquam propter id quod repræsentant, iure optimo venerandas.

Nona: cōfirmare maxime omnia Ecclesiæ præcepta; nec impugnaire vllō modo: sed contra impugnantes quæsitis vndiq; rationibus prompte defendere.

Decima: Patrum etiam, seu superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, & mores, studiose probare. Licet autē non reperiatur vbiq; ea, quæ deberet esse, morum integritas: si quis tamen vel in publica concione, vel in populari cōmercio, ipsis obloquitur, generat potius damna & scandala, quam aliquid afferat remedij, aut vtilitatis; cum nihil aliud sequatur, nisi exasperatio, & obtrecta-

tio populi aduersus Principes, ac Pastores suos. Temperandum est igitur ab isto inuectiuarum genere. Verum tamen, sicut damnosum est, primates ipsos absentes, apud populum allatrare, atq; proscindere: Ita rursus priuatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operæpretium videtur fore.

VNdecima: Doctrinam sacram plurimi facere, tum eã, quæpositiua dici solet; tum, quæ scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, & cõsimilibus, scopus fuit, ad amorẽ, & cultum DEI amplectendum, animos mouere: ita peculiare est B. Thomæ, Bonaueturæ, Magistro sententiarum, & aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutẽ necessaria exactiustradere, atq; definire, prout conuenit suis temporibus, & posteris, ad errores hæresum confu-

randos:

tandos: Siquidem Doctores huiusmodi, ut sunt tempore posteriores, non solum scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt, & veterum autorum iuuantur scriptis; sed etiam, cum influxu diuini luminis conciliorum sanctionibus, decretis, & variis Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostræ subsidium, foeliciter vtuntur.

DVodecima: Culpabilis est, ac vitanda, hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quantumuis laudabilium) comparatio cum Sanctis, & Beatis, dicēdo: Iste est doctior sancto Augustino: Ille est alter S. Franciscus: Æqualis est Paulo sanctitate; aut aliqua virtute, non est inferior, &c.

DEcima tertia: Denique ut ipsi Ecclesiæ Catholicæ omnino vnanimis, conformesque simus, si quid, quod oculis nostris apparet album,

nigrum

nigrum esse illa definierit, debemus
 itidem, quod nigrum sit, pronuncia-
 re. Indubitate namque credendum
 est, eundem esse Domini nostri IESV
 CHRISTI, & Ecclesiæ orthodoxæ,
 Sponsæ eius, spiritum, per quem gu-
 bernamur, ac dirigimur ad salutem,
 neque alium esse Deum, qui olim
 tradidit decalogi præcepta, & qui
 nunc temporis, Ecclesiam Hierar-
 chicam instruit, atque regit.

Decima quarta: Aduertendū quo-
 que est, quanquam verissimum
 sit, nemini contingere salutem, nisi
 prædestinato; circumspecte tamen
 super hoc loquendum esse: ne for-
 te gratiam seu prædestinationem
 DEI nimis extendentes, liberi ar-
 bitrij vires, & operum bonorum
 merita excludere velle videamur:
 vel è conuerso, ne plus æquo his-
 ce tribuentes, illis interim deroge-
 mus.

Decima

Decima quinta : Similem ob causam, frequens de prædestinatione sermo habendus non est : si que incidat nonnunquam, ita temperari decet, vt nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi; si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male, siue bene agam, aliter euenire non potest : vnde solent multi opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

Decima sexta : Accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prædicatione, & laude, adiecta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera : quæ fidem præeunt, aut sequuntur charitatis nexu efformatam.

Decima septima : Neque itidem, prædicandæ, & inculcandæ gratiæ DEI vsque adeo insistendum fuerit, vt serpere inde possit auditorum

ani-

animis læthalis error, negata liberi arbitrij nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffuse quidem loqui fas est, DEO aspirante, sed quatenus in gloriam eius vberiore redundat; idq; iuxta modum conuenientem, nostris præsertim temporibus, tam periculosis: ne & liberi arbitrij vsus, & operum bonorum efficacia tollatur.

Decima octaua: Quamuis summe laudabile sit atque vtile, ex dilectione pura inferuire DEO, nihilominus tamen valde commendandus est Maieſtatis diuinę timor. Neque porro is timor solum, quem filialem appellamus, qui pius est, ac sanctus maximè: verum etiam alter, seruilis dictus. Quippe qui homini vtilis est admodum, & sæpenumero necessarius, vt à mortali peccato, quando incidere contingit, resurgere prompte studeamus; à quo, dū erimus immunes, atque alieni, facilius patebit

ascen-

ascensus ad timorem illum filialem,
DEO penitus acceptum, qui nobis
cum ipso DEO vnionem amoris præ-
stat, & conseruat.

*Que ab aliis Impressis Exercitiorum
exemplis variant, ex utroque no-
stro exemplari manuscripto: In
mysteriis autem vite CHRISTI, et-
iam ex editione vulgata, emendata
sunt.*

LOCA QVÆ EX DI-
LIGENTI CVM HISPANICO
autographo collatione
adnotata sunt in hac po-
strema editione.

A Patrum Deputatio, qua in V. Generali Cōgregatione pro recognoscendo Directorio exercitiorum instituta fuit, illud in primis proposuit, ut antequam liber exercitiorum denuo imprimeretur; cum Hispanico autographo, qui Roma seruatur, diligenter conferretur, non ut noua quaedam versio fieret, sed ut loca quaedam accommodarentur, quæ in vulgata Latina editione subobscura videbantur. Quod cum R. P. N. fieri mandasset, facta dili-

K. genti

genti collatione, compertum est, Latinam editionem in paucis ab autographo discrepare. Iis igitur prætermiſſis, quæ parvi momenti eſſe videbantur, ea tantum loca adnotari placuit, in quibus ſenſus ſubobſcurus cenſebatur; vel certe clarior hac noua verſione reddi poterat. quæ omnia cum eſſent à R. P. N. cum Patribus Aſſiſtentibus diligenter examinata, ne vulgata editio, ob reuerentiam, quæ illi merito debetur, mutari videretur, ſatius viſum eſt, ſi in fine exercitiorum loca omnia, quæ ſunt adnotata, ponerentur; ſtelligulis quibusdam ſignata, quæ locis, in quibus facta eſt mutatio, reſponderent; ut facilius, quæ in poſtrema hac editione fuerunt accommodata,

repe-

reperiri à quolibet possent. Hic au-
 tem labor, ut speramus, maiorem
 quandam lucem afferet iis, qui exer-
 citia tractant, omnibusque Societa-
 tis nostræ hominibus, qui exercitio-
 rum usum habere debent frequen-
 tissimum, non erit iniucundus. Ro-
 mæ. 25. Iunij. cLo Io xcv i.

Mandato R. P. N. Generalis.

Jacobus Dominicus Secretarius.

In Annotationibus viginti,
quæ sunt in principio Ex-
ercitiorum.

Pag. 19. Annotatione quarta in
fine, ubi dicitur, * a Expedi
nonnunquam succidi heb-
domadam. Sensus erit clarior si lega-
tur, Contrahi hebdomadam.

Pag. 21. Annotatione octava ubi di-
citur, * b In prioribus duabus hebdo-
madis. Lege. Pro prioribus duabus
hebdomadis.

Pag. 23. Annotatione decima in fine,
ubi habetur, * c Atque per exercitia
primæ hebdomadæ comprehendi-
tur. Lege. Atq; exercitiis primæ heb-
domadæ respondet.

Pag. 27. Annotatione decima septima
ita poni debet. * d Decima septima.
Perutile est, vt qui tradit exercitia,
quamuis inquirere, ac scire non in-
tendat proprias alterius cogitatio-

nes,

nes, & peccata; certior tamen fideliter fiat de variis agitationibus, & cogitationibus, quas varij spiritus immittunt. Perspecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla spiritualia exercitia præscribere illi potest præsentis animæ necessitati opportuna.

In Fundamento.

P Ag. 34. ubi dicitur. (* e Pro ut libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) *clarius ex autographo dicatur* pro ut libertati arbitrij nostri permissum est, & non prohibitum.

Pag. eadem, circa finem fundamenti, ubi habetur. * f Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quæ ad finem, ducunt, eligere, ac desiderare. *dicatur.* Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quæ ad finem, cuius gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere, ac desiderare.

In quinto Exercitio primæ hebdomadae.

P Ag. 62. *In primo puncto.* * g Et animas igneis quibusdam corporibus velut ergastulis inclusas. *dicatur.* Et animas velut igneis quibusdam corporibus tanquam ergastulis inclusas.

In Additionibus.

P Ag. 65. *In prima Additione, ubi dicitur.* * h Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, & de exercitio faciendo. *Ex autographo dicatur.* Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, exercitij faciendi puncta breuiter animo retractans.

In Meditatione secunde diei in secunda hebdomada.

P Pagina 83. *In primo puncto.* * i Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, eorum utcunque necessitatibus, &c. *addatur ex autographo.* Inter quos me adesse fingam,

tan-

tanquam pauperculum, & seruulum indignum, eos spectantem, contemplantem, & eorum necessitatibus cum reuerentia maxima famulantē.

In quinta Contemplatione.

P Ag. 86. *In tertio puncto.* * k Dulcedo animæ diuinis donis, &c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis, animæ, eiusque virtutum, ac cæterorū omnium iuxta rationem, &c.

In quinque notandis.

P Ag. 88. *In tertio.* * l Superaddita circa vespas vna repetitione, & sensuum applicatione ante cœnam. *Ex autographo.* Superaddita circa vespas vna repetitione, & postea sensuum applicatione ante cœnam.

In secunda die.

P Ag. 90. * m Et fuga in Ægyptum, *Additur ex autographo.* Et fuga eiusdem veluti exulantis in Ægyptum.

In Præudio post Contemplationem tertiæ diei.

P Ag. 91. Quod ibi dicitur de distinctione duplicis status, clarius ita ponetur ex autographo. * n Cum supra propositum fuerit exemplum Christi de vitæ genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur; & primus, seu communis status appellatur: Nunc idem ipse Dominus formam videtur exhibere alterius, seu secundi status; perfectionem euangelicam afferentis, quando videlicet in templum se contulit, &c.

In Meditatione quartæ diei de tribus hominum Classibus.

P Ag. 99. in fine primi Præudij. * o Sublato utcumque noxio affectu rerum, utpote salutis impedimento.

Legat-

Legatur. Sublato vtcunque noxio affectu rei partæ, vtpote, &c.

Pag. eadem. In prima Classe.* p Debitaq; adminicula toto vitæ tempore non admouet. *Ex autographo.* Debitaq; adminicula vsq; ad horam mortis non admouet.

Pag. 100. In tertia.* q Ac interim omnia relinquens integra, &c. *vsque ad finem. Ita ex autographo verti potest clarius.* Ac interim ita se gerit, vt qui omnia in affectu reliquerit; enitendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantum diuini obsequij intuitus moueret; ita vt non aliam admittat relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem, ac desiderium, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 101. In Notando.* r Seruabimus tamen interea, &c. *vsq; ad finem. In autographo sic habetur.* Atque hoc

ipsum optare, petere, & flagitare, spectato solum obsequio, & gloria diuinæ ipsius bonitatis.

In secundo Notando post duodecimam Meditationem.

P Ag. 103. *Secundo.** Quod inchoanda est. &c. *vsque ad finem.* Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita vertatur ex autographo. Secundo, quod inchoanda est electionum discussio à contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus inclusiue; quæ fit quinto die, vt in sequentibus declaratur.

In modo secundo bene eligendi.

P Ag. 113. *In secunda Regula.*t.* Secunda est; considerare. &c. *vsque ad finem.* Clarius ita verti potest ex autographo. Secunda est; considerare, si quis mihi vir antea ignotus, & nunquam plane visus, cui tamen nihil non perfectionis inesse cupiam,

occur-

occurreret dubius super electione huiusmodi, quid nam ego illi faciendum, & eligendum ad maiorem Dei gloriam, & maiorem animæ illius perfectionem essem cōsulturus: quo animaduerso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

In tertia hebdomada.

P Ag. 116. *In titulo primæ contemplationis.* * *u* Prima contemplatio fit media nocte. &c. *addatur ex autographo.* Prima contemplatio de Christi Domini nostri profectioe à Bethania in Hierusalem, & de gestis vsque ad vltimam cœnam inclusiuè, fit media nocte, & continet orationem præparatoriam.

Pag. 118. In quarto puncto. * *x* Quartum: aduertere quid iam inde. &c. *ita vertendum ex autographo.* Quartum: Aduertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiat, aut pati appetat, iuxta punctum,

quod meditandum suscipitur: unde incipiam & ipse maximo conatu dolorem, mœstítiam, & fletum mihi excitare; idemq; curabo in subsequen-
tibus punctis.

*In prima Contemplatione quartæ
hebdomadæ.*

PAg. 131. In primo Preludio.* y Sepulto corpore. Ex autographo habetur. Corpore ab anima separato; vox enim illa (sepulto) non est, neque coheret cum aliis.

Pag. 132. In quarto puncto.* z Quomodo Christi diuinitas, passionis, & mortis tempore, abscondita. In autographo habetur. Quomodo Christi diuinitas, quæ passionis tempore videbatur abscondita, &c.

In Contemplatione ad acquirendum amorem.

Pagina 139. In tertio puncto. post illa verba.* aa Laborantem quodam-

modo

modo. *addantur hæc ex autographo.*
 Ut in Cœlis, Elementis, plantis, fru-
 gibus, & animantibus, quatenus dat,
 &c.

De Conuersione Magdalene.

P Ag. 164. *In autographo non haben-
 tur verba illa.*bb* Siue Maria Mag-
 dalena Soror Marthaë fuerit, siue
 alia.

*In quinta Regula de discretione
 spirituum.*

P Ag. 189. *Verba illa.*cc.* Quemad-
 modum enim dum fruitur quis:
*vsq; ad finem. ita commodius verti pos-
 sunt ex autographo.* Quemadmodum
 enim in consolatione bonus spiritus
 nos magis regit, ac dirigit; ita in de-
 solatione malus; cuius instigatione,
 & consiliis nihil rectum decernere
 possumus.

*In septima Regula de discretione
 spirituum.*

P Ag. ead. Circa medium. * dd. Assi-
 stente nobis iugiter praesidio diui-
 no, licet tunc nequaquam sentiatur.
In autographo sic habetur. Assistente
 nobis praesidio diuino, quod semper
 manet, licet tunc nequaquam sen-
 tiatur.

In secunda Regula pro distribuendis Eleemosynis.

P Ag. 200. Secunda. * ee Vt confide-
 rem, &c. vsq³ ad finem. *Hac Regula
 in autographo sic habetur.* Secunda: Vt
 considerem si quis alter esset mihi
 plane ignotus, cui tamen pro hoc mi-
 nisterio, & ipsius statu omnem perfe-
 ctionis gradum exoptem, quam ego
 illum in hac distributione rationem
 sequi vellem ad maiorem Dei glo-
 riam, & animae suae perfectionem;
 hac ipsa eadem mihi vten-
 dum esse.

L A V S D E O.

Collegij Societatis Iesv Paderborn BRE-

BREVIS INDEX EO-
RVM, QUÆ HOC LIBRO
continentur.

*Onfirmatio exercitiorũ Pau-
litertij. pag. 3*

*Testimonia eorum, quibus
censura exercitorum est commis-
sa. 11*

Prefatio ad Lectorem. 13

*Annotationes, ut iuuari possit & is, qui
trahit, & is, qui accipit exercitia. 16*

PRIMA HEBDOMADA.

*P**incipium, seu fundamentum. 34*

Examen particulare. 35

Examen generale. 39

Examinis generalis modus. 46

*Confessionis generalis, & communionis
usus. 47*

*Primum exercitium secundum, tres
animæ potentias circa triplex pecca-
tum. 49*

Secun-

<i>Secundum exercitium , meditatio de peccatis.</i>	55
<i>Tertium exercitium , repetitio primi & secundi cum tribus colloquiis.</i>	59
<i>Quartum simile.</i>	61
<i>Quintum de inferno.</i>	ibid.
<i>Exercitiorum temporis distributio.</i>	64
<i>Additiones ad exercitia melius agenda.</i>	65
<i>De poenitentia , seu afflictione corporis.</i>	68
<i>Notanda alia quatuor.</i>	70

H E B D O M A D A S E -
C V N D A .

C <i>ontemplatio regni Christi.</i>	73
<i>Prime diei meditatio prima de Incarnatione.</i>	78
<i>Contēplatio secunda de Natiuitate.</i>	82
<i>Tertia, repetitio utriusque.</i>	84
<i>Quarta similis.</i>	85
<i>Quinta , applicatio sensuum ad predictas.</i>	ibidem.

Anno-

<i>Annotationes quinque.</i>	87
<i>Secunda diei contemplationes.</i>	90
<i>Tertia diei.</i>	91
<i>Preludium considerationis statuum di- versorum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Quarta diei meditatio de duobus ve- xillis.</i>	93
<i>Eiusdem diei meditatio de tribus ho- minum classibus.</i>	98
<i>Quinta diei, sexta, septima, usque ad duodecimam.</i>	101
<i>Annotationes tres.</i>	103
<i>Tres modi humilitatis.</i>	104
<i>Preludium ad electionem faciendam.</i>	106
<i>Introductio ad eligendarum rerum no- titiam.</i>	107
<i>De tempore triplici ad electiones fa- ciendas.</i>	109
<i>Modus prior bone electionis facien- de.</i>	111
<i>Modus Posterior.</i>	113

De

*De emendatione, seu reformatione vi-
tae status.* 114

TERTIA HEBDO-
MADA.

*C*ontemplatio prima: de coena Do-
mini. 116

*Secunda: de gestis post coenam, & in
horto.* 120

Notanda quatuor. 121

Secunda die. 123

Tertia. *ibid.*

Quarta, & quinta. 124

Sexta, & septima cum annotationibus.
125

Regula ad victum temperandum. 127

QVARTA HEBDO-
MADA.

*C*ontemplatio prima de Resurre-
ction. 131

Annotationes aliquae. 133

*Contemplatio ad amorem spiritualem
excitandum.* 136

Mod.
2

<i>Modi tres orandi: primus.</i>	140
<i>Secundus.</i>	144
<i>Eius regula.</i>	145
<i>Tertius.</i>	146
<i>Eius regula.</i>	147

VITÆ D. N. IESV CHR-
STI MYSTERIA.

N otandum.	149
<i>De Annunciatione.</i>	ibid.
<i>De Visitatione.</i>	150
<i>De Natiuitate.</i>	151
<i>De Pastoribus.</i>	152
<i>De Circuncisione.</i>	ibid.
<i>De tribus Magis.</i>	153
<i>De Præsentatione.</i>	154
<i>De fuga in Ægyptum.</i>	ibid.
<i>De Reditu.</i>	155
<i>Vita Domini ab anno 12. vsque ad 30.</i>	156
<i>De ascensu in templum.</i>	ibid.
<i>De baptismo.</i>	157
<i>De tentatione.</i>	158
	De

<i>De Apostolorum vocatione.</i>	<i>ibid.</i>
<i>De primo miraculo.</i>	<i>159</i>
<i>De fugatis negociatoribus prima vice.</i>	<i>160</i>
<i>De sermone Christi in monte.</i>	<i>161</i>
<i>De sedata maris tempestate.</i>	<i>162</i>
<i>De ambulatione super aquas. ibidem.</i>	
<i>De missis ad predicandum Apostolis.</i>	<i>163</i>
<i>De conuersione Magdalena.</i>	<i>164</i>
<i>De quinque millium hominum refectio.</i>	<i>165</i>
<i>De Transfiguratione.</i>	<i>ibid.</i>
<i>De Lazari suscitatione.</i>	<i>166</i>
<i>De coena apud Bethaniam.</i>	<i>167</i>
<i>De die palmarum.</i>	<i>168</i>
<i>De predicatione in templo.</i>	<i>ibid.</i>
<i>De coena ultima.</i>	<i>169</i>
<i>De mysteriis post coenam, & in horto gestis.</i>	<i>170</i>
<i>De comprehensione Christi, & traductione ad Annam.</i>	<i>171</i>
<i>De gestis in domo Caipha.</i>	<i>172</i>

De

1. De Christi apud Pilatum accusatione.

9 173

2. De transmissio Christo ad Herodem.

3. ibid.

4. De reuersione ab eo ad Pilatum. 174

5. De condemnatione, & crucifixione.

6. 175

7. De mysteriis in cruce factis. 176

8. De mysterio sepultura. 177

9. De Christi resurrectione, & apparitio-

10. ne prima. ibid.

11. De secunda. 178

12. De tertia. ibid.

13. De quarta. 179

14. De quinta. 180

15. De sexta. ibid.

16. De septima. 181

17. De octaua. 182

18. De nona. ibid.

19. De decima. 183

20. De undecima, & duodecima. ibid.

21. De decima tertia. 184

22. De Ascensione. ibid.

Regula

Regula ad motus anima discernendos.

185

*Regula utiles ad pleniorum spirituum
discretionem.*

195

Regula in distribuendis eleemosynis.

200

De scrupulis dignoscendis.

203

*Regula seruanda, ut cum Ecclesia sen-
tiamus.*

207

*Loca adnotata in postrema editione ex
collatione cum Hispanico autogra-
pho.*

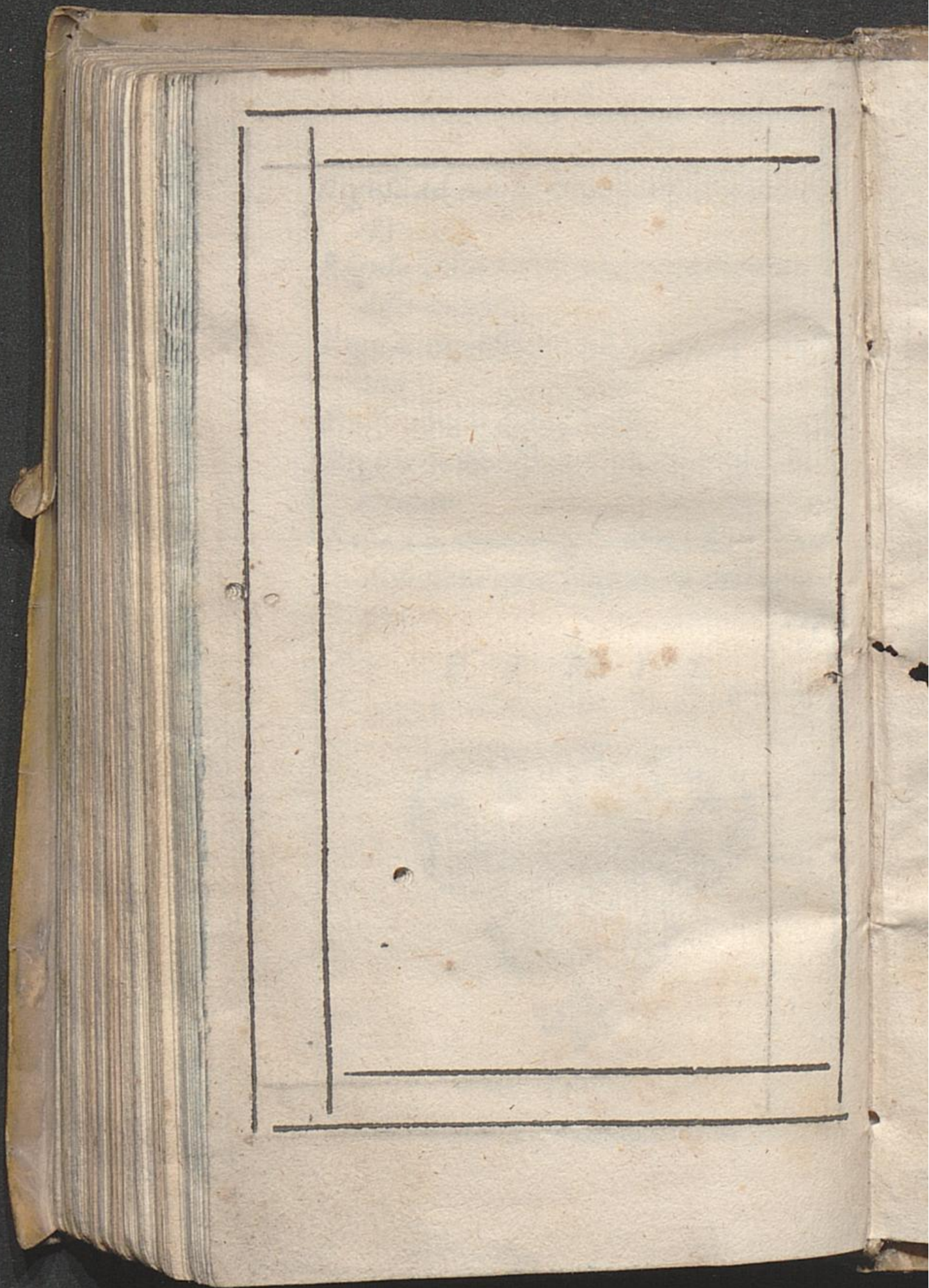
217

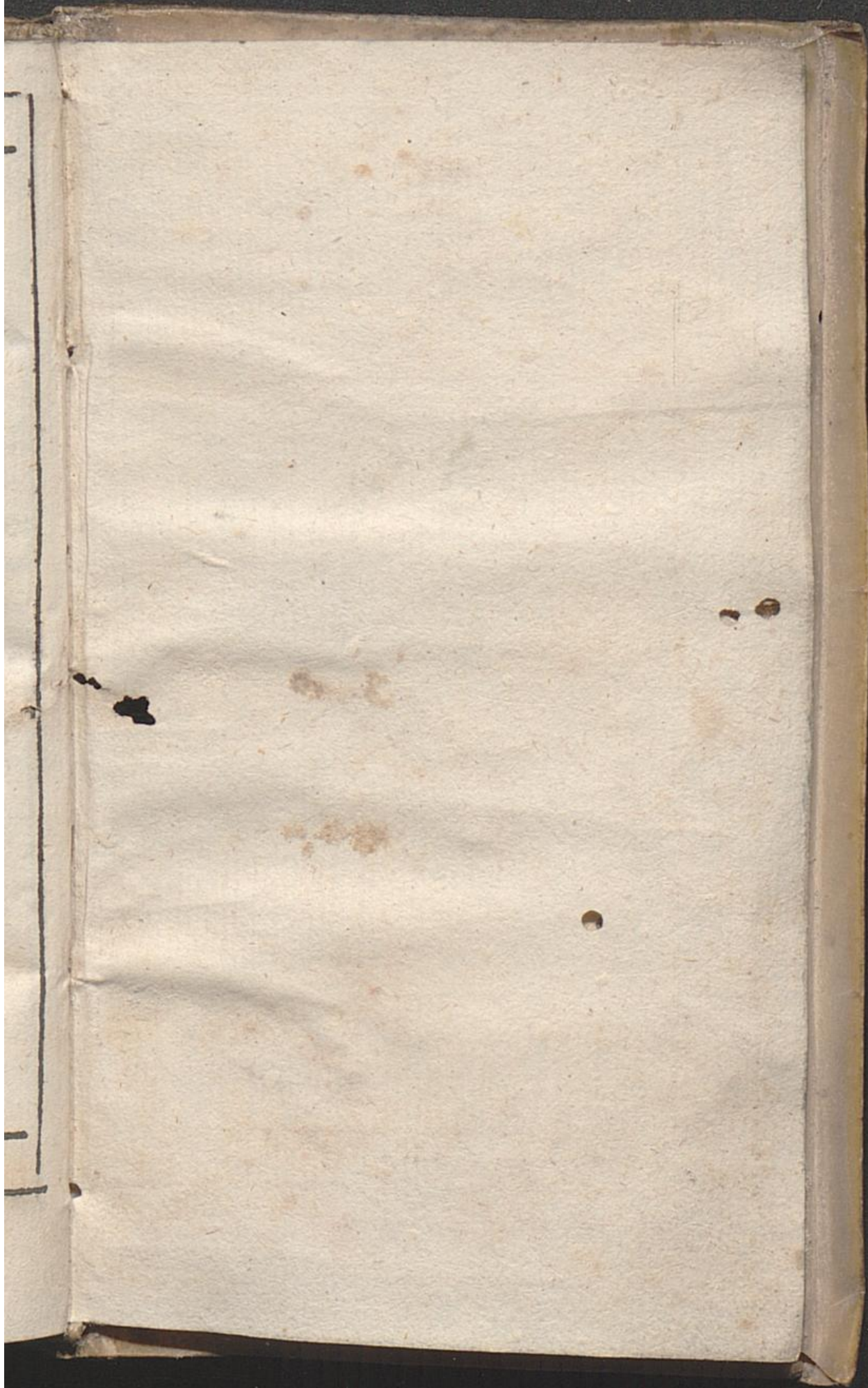
F I N I S.

Coll. soc. Jesu Paderb. 1601

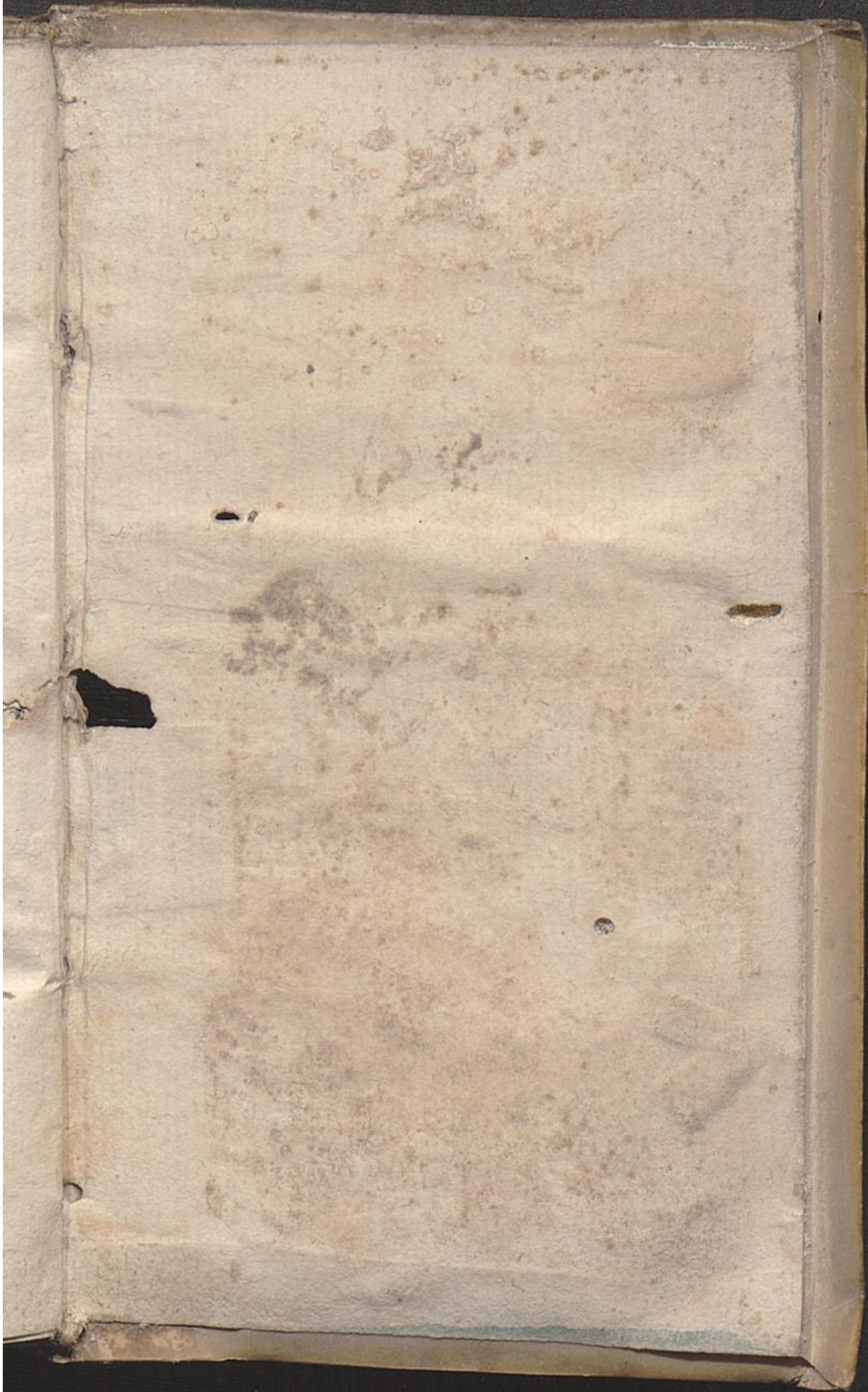

Th

2557